

Underlagsrapport 2024:4

REGIONALA FÖRETAGSSTÖD OCH KVINNORS FÖRETAGANDE

Jämställdhetsmyndigheten publicerar flera olika typer av rapporter. Underlagsrapporter från externa forskare eller aktörer som fungerar som ett kunskapsunderlag är en typ av rapport.

Jämställdhetsmyndigheten

Göteborg, april 2024

Underlagsrapport 2024:4

Dnr: ALLM 2022/169

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Peter Vikström, avdelningschef Analys och Uppföljning

Telefon 031-392 90 00

INNEHÅLL

Förord	4
Sammanfattning	5
1. Inledning	6
Utgångspunkten är ekonomisk jämställdhet	6
Företagsfinansiering kan bidra till kvinnors företagande	6
Fokus på regional företagsfinansiering	7
Avgränsningar	7
Disposition	8
Andra offentliga företagsstöd – en översikt	9
2. Kvinnors företagande	10
Kvinnor och män är verksamma inom olika branscher	12
Möjlighet att få inkomster från sitt företagande skiljer sig åt	13
Det finns regionala skillnader	13
Tidigare åtgärder för att främja kvinnors företagande har kartlagts	14
3. Jämställdhet inom regional utveckling	18
Regional tillväxt har blivit regional utveckling	18
Den nationella strategin för hållbar regional utveckling styr inriktningen	18
Andra hållbarhetsperspektiv är mer framträdande i regionernas redovisningar	19
Regionala utvecklingsstrategier och andra styrdokument	19
Flera projekt har fokuserat på jämställdhet	20
Regionerna tycker det är svårt utan särskilda satsningar	22
4. Regionala företagsstöd	23
Selektiva regionala företagsstöd	23
Hur ser fördelningen ut?	24
Bransch spelar stor roll	26
Uppfattning att mansdominerade branscher har större tillväxtpotential	28
Pekar styrdokument mot specifika branscher?	29
Förordningarna och EU-regler påverkar stöden	31
Branschstruktur och regionala förutsättningar	32
5. Hur kan företagsstöden utvecklas för att bidra till jämställdhet?	34
Målet för en jämställd fördelning behöver förtydligas	34
Uppföljningen behöver utvecklas	35
Stöden behöver öppnas upp för fler branscher	35
Jämställdhet behöver få en mer framträdande roll inom företagsstödet	36
English summary	37
Referenser	38
Bilaga 1 - Metod	41

FÖRORD

Jämställdhetsmyndigheten har ett instruktionsstyrt uppdrag att varje år, med utgångspunkt i de jämställdhetspolitiska målen, redovisa och analysera resultat av åtgärder som relevanta myndigheter och andra aktörer vidtagit. Den årliga rapporten har tagit namnet resultatrapporten. Denna rapport är en underlagsrapport till Jämställdhetsmyndighetens resultatrapport 2024. Underlagsrapporten analyserar regionala företagsstöd ur ett jämställdhetsperspektiv. Analysen är en fortsättning på tidigare analys av statligt fördelade företagsstöd som Jämställdhetsmyndigheten genomfört inom ramen för den fördjupade uppföljningen av ekonomisk jämställdhet.

Göteborg, april 2024

*Peter Vikström,
Avdelningschef*

SAMMANFATTNING

Män är i större utsträckning företagare jämfört med kvinnor och den ekonomiska ojämställdheten mellan kvinnor och män är särskilt framträdande när det gäller inkomster av näringsverksamhet. Kvinnors inkomster från näringsverksamhet är knappt 50 procent av männens. Dessutom finns stora skillnader kring kvinnors och mäns företagande utifrån ägande, kapital, företagsformer och branschfördelning.

Offentlig företagsfinansiering skulle kunna bidra till ökad jämställdhet genom att främja kvinnors företagande. Flera sammanställningar visar dock att det offentliga stödet i större utsträckning tillfaller män och mansdominerade branscher. I denna rapport redovisar Jämställdhetsmyndigheten en analys av kvinnors företagande ur ett regionalt perspektiv. Fokus för rapporten är en analys av regionernas fördelning av företagsstöd till företag med kvinnor och män som företagsledare. Syftet är att synliggöra eventuella regionala skillnader och undersöka vad de skulle kunna bero på. Regionerna fördelar varje år stora medel till företagsutveckling och innovation. Jämställdhetsmyndighetens analys av de regionala företagsstöden visar att de i alla regioner tillfaller män i större utsträckning än kvinnor. Det finns dock variationer mellan regionerna. Det finns också relativt stora regionala skillnader i hur stöden fördelas mellan olika branscher.

De regionala företagsstöden skulle i större utsträckning kunna öppnas upp för kvinnodominerade branscher för att både bidra till ett breddat näringsliv i regionerna och till ett jämställt företagande. Att stöden fördelas till olika branscher i olika regioner indikerar att det är möjligt att fördela stöden annorlunda. Jämställdhetsmyndigheten ser ett behov av att se över hur offentlig företagsfinansiering kan bidra till jämställdhet i större utsträckning samt att kvinnors företagande bör vara en integrerad del av det företagsfrämjande systemet, näringslivs- och innovationspolitiken och inte bara främjas genom särskilda insatser.

Under de senaste åren har det genomförts flera projekt för att främja jämställdhet inom det regionala utvecklingsarbetet. Uppföljningar visar dock att regioner upplever att jämställdhetsfrågor inte har lika stort fokus när det inte finns regeringsuppdrag eller en sammanhållen insats för arbetet. Jämställdhetsarbetet bör få en mer framträdande roll i det regionala utvecklingsarbetet.

Den nationella strategin för hållbar regional utveckling anger att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att nå inflytande i det regionala utvecklingsarbetet och få tillgång till utvecklingsresurser. Med tanke på fördelningen av företagsstöd mellan kvinnor och män behövs förtydliganden om vad målet om att kvinnor och män ska ”ha samma förutsättningar att (...) få tillgång till utvecklingsresurser” innebär. Uppföljningen av företagsstöden behöver utvecklas för att synliggöra hur medlen fördelas inte bara i antal ärenden utan också i beviljade medel. Vår analys visar att andelen kvinnor minskar om redovisningen baseras på fördelade medel snarare än antal företag som får stöd. För att kunna identifiera och åtgärda var i kedjan den ojämställda fördelningen uppstår finns ett fortsatt behov att redovisa och analysera statistik kring könsfördelning i både ansökningar och beviljanden.

1. INLEDNING

I denna rapport redovisar Jämställdhetsmyndigheten en analys av kvinnors företagande ur ett regionalt perspektiv. Fokus för rapporten är en analys av regionernas fördelning av företagsstöd till företag med kvinnor respektive män som företagsledare. Rapporten innehåller också en beskrivning av hur kvinnors och mäns företagande ser ut och hur det varierar mellan Sveriges regioner.

Utgångspunkten är ekonomisk jämställdhet

Män är i större utsträckning företagare jämfört med kvinnor och den ekonomiska ojämställdheten mellan kvinnor och män är särskilt framträdande när det gäller inkomster av näringsverksamhet. Kvinnors inkomster från näringsverksamhet är knappt 50 procent av männens inkomster. Dessutom finns stora skillnader kring kvinnors och mäns företagande när det gäller ägande, kapital, företagsformer och branschfördelning.

Rapporten tar sin utgångspunkt i det jämställdhetspolitiska delmålet om ekonomisk jämställdhet. Delmålet tar sikte på fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män och omfattar bland annat inkomster från näringsverksamhet. Delmålet omfattar även att kvinnor ska ha samma möjligheter som män att starta och driva företag som kan växa och generera en inkomst.¹ Regeringen har som mål att förbättra förutsättningarna för kvinnor att driva och utveckla företag.² Även EU-kommissionen lyfter fram frågor om företagande i sin jämställdhetsstrategi. Frågan har också koppling till Agenda 2030 och till Women's empowerment principles i FN:s Global Compact-satsning.³

Företagsfinansiering kan bidra till kvinnors företagande

Företag behöver ofta kapital och finansiering för att starta, växa och utvecklas. Detta kan bestå av eget kapital, banklån, riskkapital, lån av familj/vänner eller av offentliga stöd, bidrag och lån. En viktig extern finansiering för mindre företag är banklån. Även om forskningen på området är något tveetydig⁴ visar flera internationella studier att kvinnor kan ha större svårigheter att få banklån.⁵ Statistik visar också att mindre än en procent av privat riskkapital i Europa investeras i bolag grundade av kvinnor⁶ och att liknande mönster finns i Sverige.⁷ Kvinnor har dessutom sämre förutsättningar att finansiera sitt företagande med eget kapital på grund av skillnader i inkomster, kapital och ägande

¹ Skr 2016/17:10 2016

² Regeringskansliet 2023

³ Jämställdhetsmyndigheten 2022a

⁴ Tillväxtverket 2023b; Vinnova 2008

⁵ De Andrés m.fl. 2021; Value for Women 2018

⁶ PitchBook 2023

⁷ Unconventional Ventures 2022

mellan kvinnor och män. Alla dessa faktorer leder till att kvinnor oftare söker informella kapitalkällor som vänner och familj.⁸

Offentlig företagsfinansiering är särskilt betydelsefull för företag som har svårt att få tillgång till traditionell extern finansiering, som till exempel banklån. Den nationella strategin för hållbar regional utveckling anger till exempel att marknadskompletterande offentlig finansiering och rådgivning bidrar till en förbättrad finansieringssituation där den privata marknaden verkar i begränsad utsträckning, men där det finns ett samhälls-ekonomiskt motiv för insatser som leder till förnyelse i svenskt näringsliv.⁹ Offentlig företagsfinansiering skulle därmed kunna bidra till ökad jämställdhet genom att främja kvinnors företagande. Flera sammanställningar visar dock att även det offentliga stödet i större utsträckning tillfaller män och mansdominerade branscher. Bland annat visade en underlagsrapport inom ramen för Jämställdhetsmyndighetens uppföljning av delmålet om ekonomisk jämställdhet att så var fallet vid fyra myndigheters stödåtgärder både vad gäller fördelning av stöden och beviljandegrad i förhållande till antal ansökningar.¹⁰ Kommissionen för jämställda livsinkomster konstaterade också att det inom näringspolitiken och den regionala utvecklingspolitiken finns ett flertal exempel på en ojämn fördelning av olika stödåtgärder mellan kvinnor och män som vill starta eller driva företag.¹¹ På sikt innebär en ojämsälld fördelning av företagsfinansiering och stöd att kvinnor och män ges olika förutsättningar och möjligheter att få inkomster från företagande och näringsverksamhet vilket påverkar den ekonomiska jämställdheten negativt.

Fokus på regional företagsfinansiering

Offentlig finansiering består vid sidan av statliga åtgärder och stöd också av regionala och kommunala sådana. Bland annat fördelar regionerna stora medel till företagsutveckling och innovation. Syftet med denna rapport är att analysera regionala företagsstöd utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Analysen syftar till att ge en fördjupad beskrivning av hur de regionala företagsstöden fördelas och visa på regionala skillnader. Metoden för analysen redovisas i bilaga 1. Rapporten innehåller också en beskrivning av hur kvinnors och mäns företagande ser ut och hur det varierar mellan Sveriges regioner. Ambitionen är på så vis att rapporten ska komplettera tidigare rapporter om offentlig företagsfinansiering genom ett tydligt regionalt perspektiv.

Avgränsningar

Fokus i denna analys ligger på selektiva regionala företagsstöd. Med selektiva regionala företagsstöd avses statligt stöd till regionala investeringar (investeringsstöd) samt statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag (främjandestöd). Stöden omfattar runt 700 miljoner kronor per år. Det är stöd som ges direkt till företag efter en bedömning och prioritering. De regionala företagsstöden har också en stor hävstångseffekt för andra former av finansiering. De offentliga stöden bidrar, bland annat genom krav på medfinansiering, till större investeringar i de företag som får stöd än vad själva stödet utgör. De

⁸ Yazdanfar & Jahandar 2012

⁹ Regeringen 2020

¹⁰ Wincent & Malmstrom 2022

¹¹ Kommissionen för jämställda livsinkomster 2021

totala investeringarna som stöden beräknas delfinansiera uppgår till ca tre gånger beviljade medel.¹² Selektiva bidrag kan skiljas från generella bidrag som tilldelas utan konkurrens när vissa grundkriterier uppfylls. Regionerna fördelar även andra typer av stöd till företag, bland annat transportbidrag och stöd till kommersiell service. Tillväxtverket menar att möjligheterna att styra dessa bidrag till kvinnor respektive män är begränsade då förordningen och syftet avgränsar till en viss typ av verksamhet där kvinnor och män är verksamma i olika utsträckning.¹³ Transportbidrag (som är ett generellt bidrag) får användas till kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd. Stöd till kommersiell service ges främst till dagligvarubutiker och drivmedelstationer i serviceglesa områden.

Disposition

I kapitel två ges en övergripande beskrivning av hur kvinnors företagande ser ut, hur det utvecklats över tid och hur det varierar mellan branscher och regioner. Kapitel tre ger en beskrivning av jämställdhet inom regional utveckling med särskilt fokus på näringsliv och företagande utifrån beskrivningar i styrdokument och tidigare insatser för att främja jämställdhetsperspektivet på området. I kapitel fyra redovisas analysen av de regionala företagsstöden. Rapporten avslutas med en diskussion i kapitel fem.

¹² Regeringen 2023a

¹³ Tillväxtverket 2023h

Andra offentliga företagsstöd – en översikt

Det är svårt att ge en fullständig överblick över offentlig företagsfinansiering. Det offentliga kan ge stöd till företag på olika sätt. Det kan bland annat handla om före-tagsutvecklande åtgärder som rådgivningsinsatser och andra former av icke-finansiellt stöd. Det kan också handla om administrativa styrmedel som exempelvis lättnader i tillståndskrav. Ekonomiska styrmedel kan delas in i direkta ekonomiska stöd/bidrag till företag, uppskov med företagens inbetalningar till det offentliga, nedsatta avgifter eller övertagande av vissa kostnader samt utökade möjligheter att låna pengar. De finansiella bidragen eller lånen kan också ha olika syften och stötta företag i olika skeden, till exempel vid företagsstart, med produktutveckling och innovation eller vid investeringar. Några exempel på offentliga aktörer som fördelar direkta ekonomiska stöd till företagande är:

- Arbetsförmedlingen (stöd vid start av näringsverksamhet samt bidrag till uppstartskostnader vid start av näringsverksamhet),
- Almi (mikrolån, företagslån och innovationslån),
- Energimyndigheten (Finansiering av projekt för affärsutveckling, test och lansering samt affärsutvecklingsstöd för miljö- och energiteknik)
- Jordbruksverket (projektstöd, investeringsstöd för företag på landsbygden, jordbrukarstöd, fiskeristöd),
- Kulturrådet,
- Norrlandsfonden,
- Industrifonden,
- Almi invest.

Ibland är stöden specifikt avgränsade till olika branscher, som till exempel stöden som fördelas av Jordbruksverket och Kulturrådet, och ibland är de bredare.

Tillväxtverket har tidigare konstaterat att det är problematiskt att uppskatta omfattningen av det statligt finansierade företagsfrämjande systemet, delvis beroende av att systemet bygger på en blandning av europeiska, nationella, regionala och kommunala finansieringskällor. Två exempel på EU-fonder och program som är relevanta i sammanhanget är Horisont Europa och Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). Horisont Europa är EU:s ramprogram för forskning och innovation som syftar till att förstärka EU:s spetskompetens inom dessa områden. Fonden erbjuder finansiellt stöd till bland andra små och medelstora företag, men också forskningsinstitutioner, universitet och statliga aktörer. Programmet har en budget på över 95 miljarder euro där målet är att Sverige ska erhålla minst 3,7 procent. ERUF syftar till att stärka ekonomisk och social sammanhållning inom EU. Sökande kan vara universitet och högskolor, regioner, kommuner eller statliga myndigheter, aktiebolag, ideella och ekonomiska föreningar, dock ej enskilda näringsidkare. Det är vanligt att projekt inom ERUF genomförs av en projektägare där ett antal företag berörs som målgrupp för projektets insatser. Tillväxtverket fördelar 8 miljarder kronor från fonden under 2021–2027 men projekten behöver också ha sextio procents medfinansiering från andra offentliga aktörer. Även här har regionerna en roll i fördelningen genom strukturfondspartnerskap som prioriterar ansökningar. Inom varje programområde finns ett strukturfondspartnerskap som består av förtroendevalda region- och kommunpolitiker och representanter för organisationer från den offentliga, privata och ideella sektorn. Dessa har till uppgift att prioritera bland ansökningar till regionalfondsprogrammen. De ska också samråda med regionerna inom strukturfondspartnerskapet. Prioritetsordningen lämnas därefter över till förvaltande myndighet (Tillväxtverket) som tar beslut.

2. KVINNORS FÖRETAGANDE

Ungefär 30 procent av alla företag i Sverige drivs av kvinnor och denna nivå har varit relativt konstant under flera år. Det är i ett internationellt perspektiv en låg andel. I detta kapitel redovisas olika sätt att mäta kvinnor företagande och hur dessa varierar regionalt. Dessutom ges en översiktlig genomgång av tidigare åtgärder för att främja kvinnors företagande.

Det finns olika sätt att mäta kvinnors företagande. 38 procent av alla egenföretagare är kvinnor, 30 procent av alla företag har en operativ företagsledare som är kvinna, 31 procent av alla nystartade företag under 2022 startades av en kvinna och 25 procent av alla företagare i eget aktiebolag är kvinnor.¹⁴ Det är alltså vanligare att kvinnor är egenföretagare än att de är företagsledare och relativt ovanligt att kvinnor har eget aktiebolag. Av de företag som startades 2021 som hade en kvinna som företagsledare var 61 procent enskilda näringsidkare och 39 procent var aktiebolag. Motsvarande för företag med en man som företagsledare var 41 respektive 58 procent.¹⁵ Det är med andra ord vanligare med aktiebolag bland män. Dessa skillnader ger också olika förutsättningar för kvinnors och mäns företagande. Tillväxtverket konstaterar att aktiebolagsformen oftast är nödvändig för att ett företag ska kunna växa, bland annat för att separera företagets och företagsledarens ekonomi, begränsa det ekonomiska ansvaret, kunna äga företaget tillsammans med någon annan, och för att kunna plocka ut vinster under mer gynnsamma villkor.¹⁶

Andelen kvinnor bland företagsledarna har ökat från 25 procent 2004 till 30 procent år 2020 men sedan 2014 har utvecklingen avstannat kring 29–30 procent. Andelen nystartade företag som drivs av en kvinna har under dessa år varit ett par procentenheter högre kring 32–33 procent. Andelen kvinnor som driver företag är i ett internationellt perspektiv låg i Sverige.¹⁷

Att 30 procent av företagen i Sverige leds av en kvinna innebär dock inte att företag som drivs av kvinnor står för lika stor andel av de anställda, förädlingsvärdet eller omsättningen. Figur 1 visar utveckling för företag som drivs av kvinnor vad gäller andel av företagets totala förädlingsvärde, omsättning och antal anställda. Företag som drivs av kvinnor står för en lägre andel av såväl anställda som förädlingsvärde och omsättning än vad de gör i antal företag. Däremot har utvecklingen varit starkare vad gäller kvinnors andel av förädlingsvärdet och omsättningen under senare år.

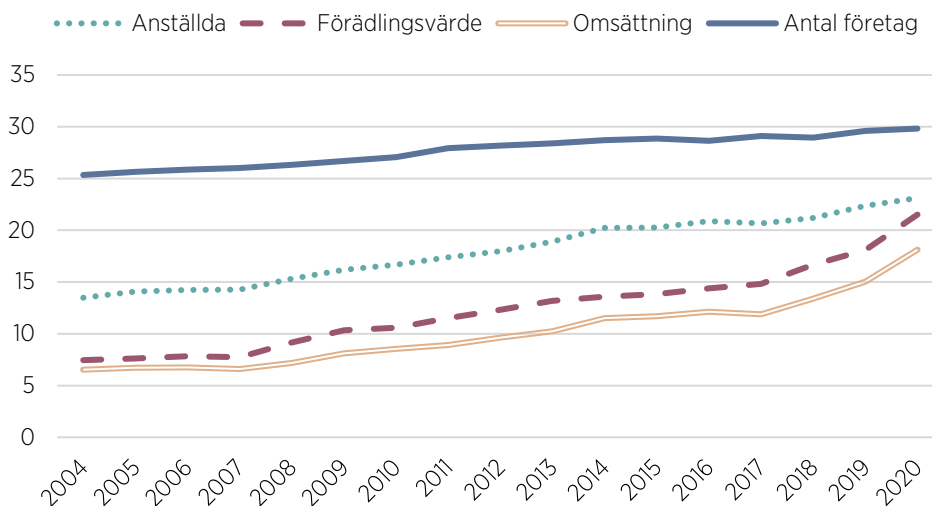
¹⁴ SCB; Tillväxtverket och Tillväxtanalys.

¹⁵ Tillväxtanalys 2023c

¹⁶ Tillväxtverket 2023g

¹⁷ Jämställdhetsmyndigheten 2022a

**Figur 1. Företag med kvinna som operativ företagsledare, 2004–2020.
Andel i procent**

Källa: Tillväxtverket, Databasen operativ företagsledare. **Kommentar:** Företagsledare är enligt SCB:s definition personen som sköter företagets löpande förvaltning. Företags- och arbetsställepopulationen har hämtats från Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) och utgörs av samtliga organisationer med minst en förvärvsarbetande.

Som tidigare konstaterades är det en lägre andel kvinnor som är företagare i eget aktiebolag än som är företagare generellt. Kvinnor är också underrepresenterade i så kallade tillväxtföretag¹⁸, bland företag som exporterar och bland innovatörer.¹⁹ Tillväxtverkets undersökning *Företagens villkor och verklighet* visar dock att tillväxtviljan inte skiljer sig nämnvärt mellan företag som drivs av kvinnor och företag som drivs av män.²⁰ Företag som startas av kvinnor överlever dock något kortare tid än företag som startas av män.²¹

Andelen företagare skiljer sig också mellan olika grupper av kvinnor och män. Figur 2 visar att 36 procent av alla företag som drivs av unga drivs av unga kvinnor vilket visar på en högre andel kvinnor bland de yngre företagarna jämfört med äldre åldrar. Det är också en marginellt högre andel utrikes födda kvinnor som driver företag jämfört med inrikes födda. Antalsmässig utgör dock dessa företag en minoritet.

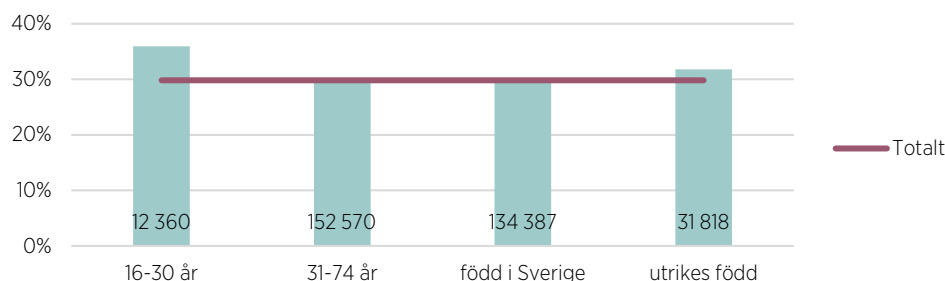
¹⁸ Bland annat krav på nettoomsättning på över 10 miljoner kr, minst fördubblad omsättning under en fyra års period, att företaget har gått med vinst.

¹⁹ Tillväxtverket 2023c

²⁰ Tillväxtverket 2023b

²¹ Tillväxtanalys 2023c

Figur 2. Andel kvinnor som företagsledare och antal företag i olika grupper, 2020. Andel i procent och antal

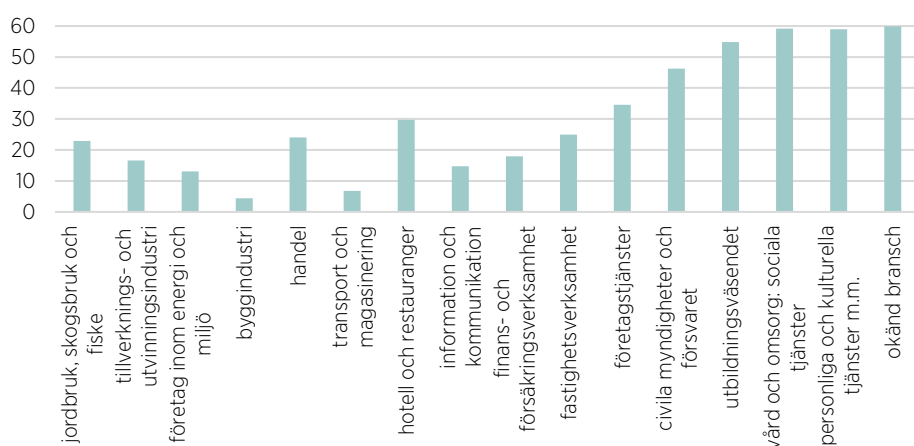

Källa: Tillväxtverket, databasen operativ företagsledare. Se beskrivning i figur 1.

Kvinnor och män är verksamma inom olika branscher

Kvinnor och män driver generellt företag i olika branscher. Mönstret följer könssegregationen på arbetsmarknaden i stort och det faktum att personer startar företag inom de områden där de har sin utbildning och arbetslivserfarenhet är inget särskiljande för just kvinnor. Andelen kvinnor som är företagsledare är relativt hög inom utbildning, vård och omsorg samt personliga och kulturella tjänster. Kvinnor finns därmed oftare i personalintensiva tjänstebanscher. Det är också en hög andel kvinnor som driver företag inom okänd bransch. Enligt Tillväxtverket är en möjlig förklaring till detta att kvinnor startar företag inom nya branschområden som är svåra att klassificera.²² Det är dock endast 5 procent av alla företag som finns i denna kategori. Andelen kvinnor som företagsledare är i stället särskilt låg inom byggindustrin, transport och magasinering, energi och miljö, information och kommunikation samt inom tillverkningsindustrin. Andelen kvinnor som startar nya företag inom dessa branscher är dock något större vilket kan tyda på en minskad könssegregation inom företagandet.

Figur 3. Andel kvinnor som företagsledare per bransch, 2020. Andel i procent

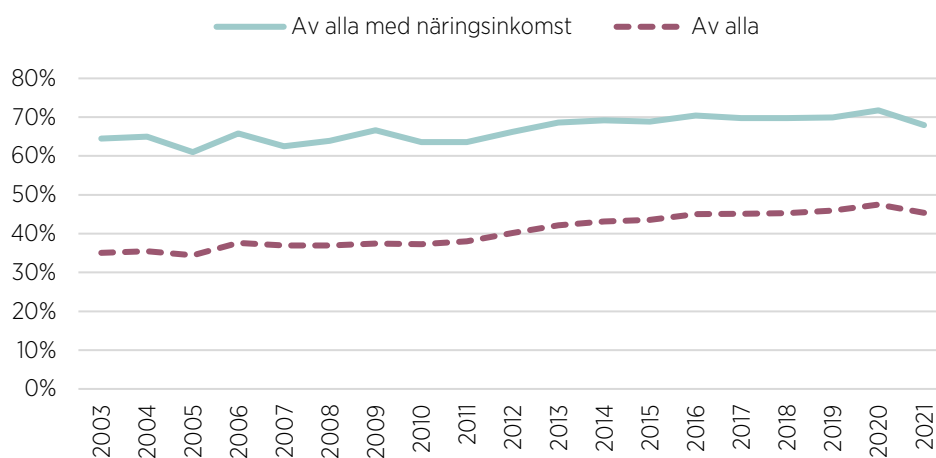
Källa: Tillväxtverket, databasen operativ företagsledare. Se beskrivning i figur 1. Bransch enligt standardiserad näringsgrensindelning (SNI) 2007, grov nivå.

²² Tillväxtverket 2023f

Möjlighet att få inkomster från sitt företagande skiljer sig åt

Kvinnor som är företagare har generellt lägre inkomster än män som är företagare. Det ger olika förutsättningar att försörja sig på företagande. Kvinnors genomsnittliga inkomster av näringsverksamhet, som andel av mäns, har utvecklats svagt positivt. 2011 var andelen strax under 40 procent och för de senaste siffrorna från 2021 är andelen 46 procent. Samtidigt har andelen som har inkomster från näringsverksamhet minskat bland både kvinnor och män. Andelen är dock lägre bland kvinnor än bland män. 6 procent av alla kvinnor och 10 procent av alla män har inkomster från näringsverksamhet.

Figur 4. Kvinnors andel av mäns inkomst från näringsverksamhet i procent, 20–64 år

Källa: SCB, Inkomst och taxeringsregistret. **Kommentar:** Diagrammet visar både kvinnors andel av mäns näringsinkomster för alla som har inkomster från näringsverksamhet, vilket utgör 6 procent av kvinnorna och 10 procent av männen, samt kvinnors andel av mäns näringsinkomster för samtliga personer i åldersgruppen. Den senare andelen är lägre eftersom en högre andel män har inkomster från näringsverksamhet.

Även kapitalinkomsterna är ojämnt fördelade mellan kvinnor och män. Bland annat går en stor del av utdelningar från fåmansbolag till män. Dels är fler män än kvinnor delägare i fåmansbolag, dels har dessa högre utdelningar från fåmansbolaget jämfört med kvinnliga delägare i fåmansbolag.²³ Olika skatteregler gäller för inkomst av kapital och inkomst av tjänst. När det gäller utdelning från fåmansbolag kan utdelning upp till en viss gräns beskattas med den lägre skattesatsen för kapital. Det faktum att män är överrepresenterade när det gäller fåmansbolag gör att fler män kan utnyttja de förmånliga skattereglerna.²⁴

Det finns regionala skillnader

Andelen kvinnor som är företagare varierar något i landet. Stockholms och Skåne län ligger relativt högt för flera av måtten medan Jönköpings län ligger relativt sämre till för flera mått. Variationen är dock ännu större på kommunnivå.

²³ Skatteverket u.å.; SOU 2022:4 2022

²⁴ Gunnarsson 2023

Tabell 1. Andel kvinnor i olika företagsmått efter län

	Företagare i eget aktiebolag 2021	Egenföretagare, exkl. eget aktiebolag 2021	Operativ företagsledare 2020	Nystartade företag 2022
Blekinge län	22	33	27	31
Dalarnas län	22	35	29	30
Gotlands län	25	35	30	39
Gävleborgs län	22	35	29	30
Hallands län	24	38	30	31
Jämtlands län	23	34	29	31
Jönköpings län	21	34	26	29
Kalmar län	22	33	27	34
Kronobergs län	22	35	28	28
Norrbottnens län	22	33	28	28
Skåne län	26	40	31	32
Stockholms län	28	42	32	32
Södermanlands län	23	38	30	32
Uppsala län	24	37	30	32
Värmlands län	22	35	29	30
Västerbottens län	21	35	28	30
Västernorrlands län	22	35	29	30
Västmanlands län	23	38	28	32
Västra Götalands län	23	37	28	30
Örebro län	22	36	28	30
Östergötlands län	20	36	27	29
Riket	25	38	30	31

Källa: SCB (företagare i eget aktiebolag och egenföretagare) Tillväxtverket (operativ företagsledare) och Tillväxtanalys (nystartade företag).

Andelen kvinnor som företagsledare varierar mellan 32 procent i Stockholms län och 26 procent i Jönköpings län. Det är också i Stockholms län där andelen ökat mest sedan 2004. Hela företagsstocken tar tid att förändra därför kan det också vara intressant att se till könsfördelningen bland nystartade företag. Här ser vi under 2022 något större variation, där 39 procent av företagen som startades i Gotlands län startades av en kvinna, följt av Kalmar län (34 procent). Lägst andel nystartade företag av kvinnor fanns i Norrbottens och Kronobergs län (28 procent). Ser vi istället till ett genomsnitt över de senaste fyra åren hamnar Gotlands län högt även där med 38 procent av de nystartade företagen startade av kvinnor följt av Jämtlands län med 34 procent. Lägst andel finns i Jönköpings län (29 procent), Kronobergs län (30 procent) och Östergötlands län (30 procent).

Tidigare åtgärder för att främja kvinnors företagande har kartlagts

Kvinnors företagande har varit fokus för politiska åtgärder under lång tid. Under 2023 har Tillväxtverket haft i uppdrag ta fram en sammanställning om statliga åtgärder

kopplat till kvinnors företagande inklusive en bedömning av de resultat som åtgärderna uppnått.²⁵ Sammanställningen fokuserar på riktade åtgärder och aktiviteter som har sin grund i formella uppdrag och styrdokument. Totalt identifierades 20 statliga åtgärder, till en sammanlagd summa om 1 583,5 miljoner kronor, riktade till nationella myndigheter och statligt ägda bolag på nationell nivå under perioden 2006–2023. Åtgärderna genomfördes genom olika aktiviteter och insatser. De flesta insatserna omfattade både individer och aktörer inom det företagsfrämjande systemet till exempel myndigheter eller regioner. Många insatser riktade sig till kvinnor som potentiella företagare och som företagande kvinnor. De vanligaste områdena var kompetensutveckling, attitydförändringar, nätverksskapande, och rådgivning/affärsutveckling. Insatser för produkt- och innovationsutveckling, finansiering, och andra vanliga företagsfrämjande insatser var mindre förekommande i kartläggningen.²⁶

Tillväxtverket konstaterar att det finns svårigheter att dra slutsatser utifrån utvärderingar och analyser av åtgärderna. Även forskningsöversikten som Tillväxtverket låtit göra ger få ledtrådar kring vad som fungerar i termer av åtgärder och policy.²⁷ Tillväxtverket menar dock att majoriteten av de statliga åtgärderna har skapat värde både för individer och på organisations- och systemnivå men att de långsiktiga effekterna är tydligare på individnivå än på organisations- och systemnivå. Vidare konstaterar Tillväxtverket att, för att främja kvinnors företagande, behövs förändringar på både individuell och strukturell nivå. Det räcker inte att påverka kvinnors individuella förmågor utan även de övergripande strukturerna behöver hanteras.²⁸

Utifrån sammanställningen, forskning samt samtal med myndigheter, entreprenörer, främjare, och akademiker drar Tillväxtverket en rad slutsatser och presenterar åtgärdsförslag. Slutsatser och åtgärdsförslag rör:

- Det finns en brist på samlad statistik kring företagande och ägande samt på systematiska effektmätningar och utvärderingar av åtgärder.
- De åtgärder som genomförts har varit kortsiktiga och fungerat mer kompenserande än främjande. Tillväxtverket föreslår att åtgärder som bidrar till att öka kvinnors företagande integreras i framtida närings- och innovationspolitiska satsningar, som regeringens strategi för grön omställning i Norra Sverige, regeringens kommande handels- och investeringsstrategi, och eventuella framtida industri- och branschstrategier. Det vill säga att dessa behöver jämställdhetsintegreras.
- Tydliga könsmonster dominerar utbildning, arbetsliv och näringsliv. Åtgärder behövs därför för att minska könssegregeringen genom att exempelvis stärka flickors och unga kvinnors intresse för naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap, och matematik.
- Trygghetssystemen och förmåner är utformade utifrån att vara anställd. De behöver vara utformade för att passa både företagare och anställda, och skapa förutsättningar för en sund balans mellan arbete och fritid.

²⁵ Regeringen 2023b

²⁶ Tillväxtverket 2023g

²⁷ Carin Holmquist (beställd av Tillväxtverket 2023)

²⁸ Tillväxtverket 2023g

- Det finns tydliga klyftor inom finansieringslandskapet där kvinnor tar del av till exempel riskkapital och offentlig finansiering i lägre utsträckning. De föreslår därför bland annat en översyn av hur användningen av offentliga stödmedel kan utvecklas och bli jämställt fördelade, kompetenshöjande insatser till banker och andra finansierare samt att kriterier för offentlig upphandling ses över för att i större utsträckning öppna för små företag och kvinnors företag.
- Tillväxtverket konstaterar också att kvinnors företagande inte kan främjas inom ett enskilt politikområde. Åtgärder för att främja kvinnors företagande behöver ske i ett samspel mellan näringspolitiken och andra politikområden, som arbetsmarknadspolitiken, innovationspolitiken, utbildningspolitiken, jämställdhetspolitiken och finanspolitiken. Tillväxtverket föreslår därför att myndigheter som sorterar under dessa politikområden får i uppdrag att gemensamt ta fram åtgärdsförslag som underlag till ett politiköverskridande samarbete som syftar till att främja kvinnors företagande.
- Tillväxtanalys har också publicerat rapporter på området jämställdhet och företagande under 2023. En sammanställning av kunskap om hur företags internationalisering påverkar jämställdhet mellan kvinnor och män och en sammanställning över deras egna rapporter som har haft ett jämställdhetsfokus. De konstaterar bland annat att lönegapet mellan kvinnor och män ökar inom företag där exporten ökar²⁹ samt att det behövs fler studier för att få en djupare kunskap kring vad som påverkar kvinnors företagande och hur jämställdhet inom näringslivet kan främjas.³⁰

Reformer för kvinnors företagande

Förutom de mer riktade insatserna i Tillväxtverkets sammanställning har också ett flertal reformer genomförts som särskilt skulle kunna främja kvinnors företagande. Det handlar bland annat om reformer som underlättar för företagande inom kvinnodominerade branscher och verksamheter, som därmed bedömts särskilt gynna kvinnors företagande. Detta gäller till exempel införandet av lagen (2008:962) om valfrihetssystem, avdrag för hushållsnära tjänster (s.k. rut-avdrag) och lägre kapitalkrav för privata aktiebolag.³¹ Det handlar också om förstärkning av trygghetssystemen för företagare.³² Dessa kan bedömas gynna kvinnors företagande genom att öka tryggheten och minska den ekonomiska osäkerheten som förknippas med att driva företag. Denna osäkerhet kan sägas vara större för kvinnor som i större utsträckning är sjukskrivna och föräldralediga i jämförelse med män.

Lagen om offentlig upphandling (LOU – SFS 2007:1091) infördes 2008 och innebar att alla inköp inom offentlig sektor ska upphandlas och att ingen åtskillnad ska göras mellan privata och offentliga leverantörer. 2009 infördes lagen om valfrihetssystem 2008:962 (LOV) som gav alla företag och organisationer som lever upp till fastställda krav rätt att leverera välfärdstjänster till förutbestämda priser. Inom vård och omsorg uppgick 2020 andelen privata utförare till cirka 20 procent. Anne Boschini har i en kunskapsöversikt analyserat om och hur det ökade privata inslaget har påverkat företagande i den kvinnodominerade vård- och omsorgsbranschen. Boschini konstaterar att

²⁹ Tillväxtanalys 2023b

³⁰ Tillväxtanalys 2023c

³¹ prop. 2019/20:21

³² prop. 2009/10:120 och prop. 2017/18:168

införandet av LOU och LOV har gett förbättrade förutsättningar att etablera och bedriva företag inom vård och omsorg. Dock saknas adekvata analyser av förändringens påverkan på kvinnors företagande. Samtidigt visar statistiken att antalet företagare inom branschen har ökat över tid och att ökningen varit störst bland kvinnor.³³ Carin Holmquist konstaterar i en forskningsöversikt att andelen kvinnor som driver privata förskolor, skolor och omsorgsföretag inte alls motsvarar andelen kvinnor som arbetar inom dessa verksamheter. Hon menar att offentliga upphandlingar och etableringssystem främst gynnat storföretag och koncerner på bekostnad av små och medelstora företag där kvinnor oftare är verksamma.³⁴

Anita Nyberg konstaterar i sin analys av jämställdhetspolitiska effekter av införandet av rutavdraget att införandet av RUT har inneburit att relativt många kvinnor startat företag. Antalet rut-utförande företag ökade från 12 200 år 2010 till 26 499 år 2021. Antalet rut-nischade företag beräknas under samma period ökat från ca 6 700 år 2010 till cirka 15 000 år 2021. Hälften av de RUT-nischade företagen drevs av kvinnor 2010, en andel som ökade till 56 procent 2015. Samtidigt konstaterar Nyberg att andelen kvinnor av företagarna i RUT-branschen inte motsvarar andelen kvinnor som är anställda i branschen och att det är vanligare bland kvinnor än män att driva företaget som enskild firma.³⁵ Tillväxtanalys menar att eftersom andelen kvinnor som driver RUT-företag är hög och ökande kan det tyda på att reformen har gett en möjlighet för kvinnor att starta företag. De menar dock att RUT-reformens träffsäkerhet är lägre för gruppen kvinnor än för gruppen män. Detta på grund av kvinnors högre utbildningsnivå och det faktum att hushållsnära tjänster generellt innebär fler jobb för personer med kort utbildning.³⁶

³³ Boschini 2023

³⁴ Carin Holmquist (beställd av Tillväxtverket 2023)

³⁵ Jämställdhetsmyndigheten 2023a; Nyberg 2023

³⁶ Tillväxtanalys 2023c

3. JÄMSTÄLLDHET INOM REGIONAL UTVECKLING

Sedan 2019 har samtliga regioner i Sverige ett lagstadgat regionalt utvecklingsansvar. Politikområdet regional utveckling omfattar en bredd av frågor och skär genom många andra politikområden. Det genomförs också av olika aktörer, som kommuner, länsstyrelser, andra statliga myndigheter, näringslivet och civilsamhället. I detta kapitel beskrivs jämställdhet inom regional utveckling med särskilt fokus på näringsliv och företagande samt tidigare insatser för att främja jämställdhetsperspektivet på området.

Regional tillväxt har blivit regional utveckling

Målet för den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. I princip samtliga politikområden har betydelse för att uppnå målet. Insatser och statliga myndigheters verksamheter av betydelse för den regionala utvecklingspolitikens mål och prioriteringar finansieras dels av anslagen inom utgiftsområde 19 i statsbudgeten, dels genom andra utgiftsområden. Förutom genom statsbudgeten finansieras insatserna även av andra aktörer på lokal, regional och internationell nivå.

Utgiftsområde 19 hette tidigare regional tillväxt men är sedan 2021 benämnt regional utveckling. Denna utveckling konsolideras än mer genom att uttrycket regionalt tillväxtarbete i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i januari 2024 ersätts med uttrycket regionalt utvecklingsarbete. Detta för att lagen ska stämma överens med målet för den regionala utvecklingspolitiken och den terminologi som numera används inom området. Det regionala utvecklingsarbetet ska, precis som tidigare, innefatta ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt perspektiv och ett jämställdhetsperspektiv.³⁷

I linje med denna utveckling har regionerna sedan 2013 utvecklat ramverket BRP+³⁸ i samverkan med Tillväxtverket. BRP+ är ett breddat mått på regional utveckling till skillnad från det rent ekonomiska måttet BRP (bruttoregionprodukt), den regionala motsvarigheten till BNP (bruttonationalprodukt). Ramverket bygger på OECD:s Better Life Initiative och inkluderar indikatorer på hållbar utveckling och livskvalitet.³⁹

Den nationella strategin för hållbar regional utveckling styr inriktningen

Inriktningen för de regionala företagsstöden styrs av förordningar och den nationella strategin för hållbar regional utveckling. Strategin är också vägledande för inriktningen av de regionala utvecklingsstrategierna. I regeringens nationella strategi för regional utveckling för perioden 2021–2030 har politikens inriktning breddats mot hållbarhet och de globala målen för hållbar utveckling, Agenda 2030.⁴⁰ När det gäller jämställdhet

³⁷ Regeringen 2023a

³⁸ Från och med 2021 är Tillväxtverket systemägare för BRP+.

³⁹ Reglab 2023

⁴⁰ Riksrevisionen 2022

anger strategin att den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Kvinnor och män ska också ha samma förutsättningar att nå inflytande i det regionala utvecklingsarbetet och få tillgång till utvecklingsresurser. Det betonas att det är betydelsefullt att insatser för entreprenörskap och företagande samt innovation och förnyelse bidrar till att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Att kvinnor och män har tillgång till finansiellt kapital konstateras vara en förutsättning för att fler företag ska kunna starta och växa.⁴¹

Andra hållbarhetsperspektiv är mer framträdande i regionernas redovisningar

Det årliga villkorsbeslutet för regional utveckling styr det regionala utvecklingsansvaret och förtydligar hur regeringen vill att regionerna åiterrapporterar det regionala utvecklingsansvaret. I villkorsbeslutet anges bland annat att regionerna vid redovisning av resultat till regeringen ska beskriva hur integrering av ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet inklusive jämställdhet, integration samt miljö och klimat i analyser, strategier, program och insatser har bidragit till resultaten. De ska också redovisa fördelning av medel från anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder. I den redovisningen ska de beskriva hur utveckling av selektiva regionala företagsstöd och bidrag till projektverksamhet anseende jämställdhet, integration, samt miljö och klimat har bidragit till en hållbar regional tillväxt och utveckling.⁴² Tillväxtverket konstaterar att det från regionernas redovisningar är tydligt att de arbetar aktivt och systematiskt med hållbarhetsintegrering. Dock är miljö- och klimatperspektivet mer framträdande i regionernas redovisningar än social och ekonomisk hållbarhet. Detta gäller särskilt regionernas innovations- och näringslivsfrämjande arbete. De konstaterar också att regionernas redovisningar av jämställdhetsarbetet är relativt kortfattade och innehåller få exempel på insatser.⁴³

Regionala utvecklingsstrategier och andra styrdokument

Ett viktigt verktyg för regional utveckling är de regionala utvecklingsstrategierna (RUS) som ska innehålla integrerade jämställdhetsanalyser och könsuppdelad statistik. Varje region tar fram en regional utvecklingsstrategi som ska utgå från regionens aktuella utmaningar och innehålla mål och långsiktiga prioriteringar. Det är viktigt att poängtera att strategin inte bara gäller regionen som organisation utan ska bidra till ett samordnat genomförande av många aktörer inom det geografiska område som regionen utgör. Regionerna prioriterar beviljandet av regionala företagsstöd med utgångspunkt i de regionala utvecklingsstrategierna och specifika regionala förutsättningar.

Även regionerna arbetar mer och mer utifrån Agenda 2030 och hållbarhetsperspektiv. En tidigare analys av sju regionala utvecklingsstrategier som Jämställdhetsmyndigheten genomfört visade dock att strategierna delvis är generellt hållna och inte svarar mot de regionala jämställdhetsutmaningar som de ska möta.⁴⁴ Även forskaren Lena Grip har konstaterat att ”såväl problem som lösningar i stort sett är ökade, eller könsblinda och

⁴¹ Regeringen 2020

⁴² Regeringen 2022

⁴³ Tillväxtverket 2023d

⁴⁴ Jämställdhetsmyndigheten 2022b

att policyerna missar att kvinnor och män har olika erfarenheter och förutsättningar samt att frågor om jämställdhet lyser med sin frånvaro i många fall”.⁴⁵

Andra regionala styrdokument har också en påverkan på hur de regionala företagsstöden fördelas. Det gäller till exempel regionernas strategier för smart specialisering. Smart specialisering lanserades av EU-kommissionen 2009. Regionala innovations- och smart specialiseringsstrategier har sedan dess fått en allt viktigare roll i arbetet med regional utveckling. Smart specialisering handlar om att regioner bör identifiera och utveckla sina styrkor och möjligheter och kraftsamla för innovation på de områden där länet har unika eller särskilt bra förutsättningar, kompetenser och färdigheter. Smart specialisering har problematiserats utifrån ett jämställdhetsperspektiv eftersom inriktningen mot ett fåtal områden riskerar att förstärka existerande könsmonster. Etablerade områden och branscher som tidigare har synliggjorts och stöttats, som främst är mansdominerade, tenderar att bli de som inkluderas i strategierna.⁴⁶ Tillväxtverket beskriver dock hur ett område för smart specialisering inte behöver vara en specifik bransch utan till exempel kan vara en viss teknologi eller att lösa en samhällsutmaning. Vidare menar de att det inte behöver vara områden där regionen redan har etablerade styrkor utan också kan vara nya områden.⁴⁷

Flera projekt har fokuserat på jämställdhet

Under många år har projekt för att främja jämställdhet inom det regionala utvecklingsarbetet genomförts. 2011 fick Tillväxtverket i uppdrag att ta fram en Nationell strategi för ett företagande på likvärdiga villkor 2015–2020. Strategin fick namnet *Öppna Upp* och syftade till att skapa ett mer tillgängligt och öppet företagsfrämjande system, till skillnad mot det system som traditionellt varit inriktat på näringar där män verkar. Strategins huvudsakliga målgrupper var Sveriges regioner och aktörer inom det företagsfrämjande systemet. Uppföljningen av strategin konstaterade att den skapade ett mervärde men inte hade nått ut till alla relevanta aktörer. En slutsats som drogs var att strategin bidrog till en utveckling där fokus successivt förskjutits från särbehandling av grupper med outnyttjad potential till integrering och anpassning i ordinarie verksamhet för att få ett företagsfrämjande som når ut till alla. Utvärderingen hävdar därför att strategin bidrog till en viktig förflyttning från individnivå till strukturnivå i förändringsarbetet.⁴⁸

Under 2016–2018 genomfördes *Jämställd regional tillväxt*. Tillväxtverket fick i uppdrag att under dessa år fördela 36 miljoner kronor per år till regionernas fortsatta arbete med jämställd regional tillväxt. I utvärderingen av programmet konstaterar konsultföretaget Kontigo att 63 procent av de svarande regionerna instämde i påståendet att jämställdhet i större utsträckning integrerats i det regionala tillväxtarbetet genom programmet. Det var dock endast 21 procent av de svarande regionerna som uppgav att resurserna för regionens tillväxtarbete hade fått en mer jämställd och jämlik fördelning.⁴⁹

⁴⁵ Lena Grip 2022; 2022: 27

⁴⁶ Malin Lindberg 2018

⁴⁷ Tillväxtverket 2023i

⁴⁸ Tillväxtverket 2022

⁴⁹ Tillväxtverket 2020

2019 fick Tillväxtverket i uppdrag att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet. Arbetet skulle leda till att ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet integreras i ordinarie verksamhet. Tillväxtverket skulle bland annat särskilt bidra till att utveckla handläggningen av regionala företagsstöd. Arbetet har genomförts under titeln *Vägar till hållbar utveckling* och slutfördes under 2023. Budgeten uppgick till totalt 108 miljoner kronor, varav merparten, 89 miljoner gått till projekt i regionerna. 20 av landets 21 regioner har deltagit i regeringsuppdraget⁵⁰ genom projekt som bestod av fyra olika insatsområden.

Ett av två obligatoriska insatsområden var hållbarhetssäkring av företagsstöd, projektmedel inklusive sammanhållningspolitiken samt kommersiell service. Tillväxtverket har under året tagit fram och upphandlat stöd till regionerna i form av finansieringsworkshops. I samverkan med konsultföretaget Ramboll har Tillväxtverket tagit fram en modell för finansieringsprocessen. Regioner har arbetat med utveckling av styrdokument, riktlinjer och arbetssätt rörande finansiering av regionala utvecklingsinsatser, projekt eller företagsstöd. Den externa utvärderingen konstaterar dock att regionerna har kommit olika långt i arbetet. I utvärderingen konstateras också att det finns olika sätt att definiera, mäta och följa upp hållbar utveckling men att regionerna i sina behovsanalyser och projektplaner inte haft en egen konkretisering av begreppet. Flera regioner uttryckte också att de efterfrågat nationellt stöd och samordning, utan att detta kommit. Utvärderarna menar att avsaknaden av nationellt stöd och samordning är en viktig förklaring till att ett flertal regioner inte kommit så långt i arbetet, och att regionerna utvecklat olika arbetssätt och metoder. I utvärderingen konstateras därför att det krävs tydlig samordning och stöd från nationellt håll för att regionerna ska känna sig trygga med utforskande och utveckling av metoder och verktyg kopplat till hållbarhetsintegrering av finansiella stöd.⁵¹

Tillväxtverket konstaterar också i sin del av utvärderingen att arbetssätt för att bidra till hållbar regional utveckling inte är väletablerade och har ett fortsatt behov av utveckling. Tillväxtverket menar att de också tar med sig lärdomar från uppdraget kring hur myndighetens eget arbete, kopplat till hållbarhetsintegrering, kan utvecklas. De menar att myndigheten som helhet har haft svårt att prioritera hållbar utveckling under de senaste åren på grund av att uppdraget kring stöd vid korttidsarbete, ett av de största krisstöden under corona-pandemin, varit resurskrävande för den interna verksamheten.⁵²

Utvärderingens samlade bedömning är att regeringsuppdraget har gjort skillnad i regionerna. Regeringsuppdraget har resulterat i förflyttningar i regionerna, främst avseende kunskap och lärande. Regionerna menar att de genom regeringsuppdraget kunnat göra insatser som de annars inte hade gjort, att det gett ökad kapacitet att arbeta för hållbar utveckling, och att de kunnat förstärka redan planerade insatser. De uppger även att arbetet med hållbar utveckling fått högre legitimitet genom regeringsuppdraget.⁵³

Tillväxtverket fick i regleringsbrev för 2022 i uppdrag att bidra till att utveckla de regionala företagsstöden avseende jämställdhet, integration och miljö, inklusive klimat,

⁵⁰ Samtliga regioner deltog i inledningen av uppdraget. Efter en tid avslutade Region Stockholm sin medverkan.

⁵¹ Tillväxtverket 2023a Bilaga 3 Utvärderingsrapport Policy in Practice.

⁵² Tillväxtverket 2023a

⁵³ Tillväxtverket 2023a Bilaga 3 Utvärderingsrapport Policy in Practice

för att därmed bidra till omställningen till en hållbar regional utveckling. Uppdraget ska redovisas årligen med slutredovisning 2030.⁵⁴ Projektets primära målgrupp är regioner samt Tillväxtverket som beslutar om medlen (handläggare, strateger och regionalt utvecklingsansvariga). Sekundär målgrupp är företag. Ett fokus har hittills varit uppföljning av hållbarhetsaspekterna. En del i det har varit den utvecklade metoden för insamling av könsuppdelad statistik som också använts i denna rapport.⁵⁵

Regionerna tycker det är svårt utan särskilda satsningar

I regionernas redovisningar av 2022 års verksamhet gällande det regionala utvecklingsarbetet beskriver flera regioner utmaningar i arbetet med jämställdhet. Några regioner upplever att jämställdhetsfrågor inte har lika stort fokus när det inte finns regeringsuppdrag eller en sammanhållen insats för arbetet. Projekt som *Jämställd regional tillväxt* och *Vägar till hållbar utveckling* nämns som exempel. En annan region beskriver hur perspektiv kring jämställdhet och integration hamnar i skymundan i jämförelse med frågor om miljömässig hållbarhet.⁵⁶ Flera regioner har under tiden som *Vägar till hållbar utveckling* pågått påtalat en risk med att deras arbete tappar fart om ett nytt regeringsuppdrag med finansiella medel och en nationell samordning inte kommer till stånd.⁵⁷ Samtidigt finns risken att särskilda satsningar fungerar som sidospår eller stuprör som inte integreras i den ordinarie verksamheten. I en studie från 2015 beskrev till exempel aktörer inom det företagsfrämjande systemet att de arbetade med jämställdhetsfrågor genom avgränsade punktinsatser, ofta i projektför, men att det fanns svårigheter med att integrera resultaten i befintliga arbetsprocesser.⁵⁸ En lärdom från *Vägar till hållbar utveckling* är enligt Tillväxtverket att det varit värdefullt att uppdragsbeskrivningen specificerat att arbetet skulle integreras i ordinarie processer vilket bland annat skapat förutsättningar för långsiktighet i genomförandet.⁵⁹

⁵⁴ Regeringen 2021

⁵⁵ Tillväxtverket 2023e

⁵⁶ Tillväxtverket 2023d

⁵⁷ Tillväxtverket 2023a

⁵⁸ Tillväxtverket 2015b; se också 2022

⁵⁹ Tillväxtverket 2023a

4. REGIONALA FÖRETAGSSTÖD

De regionala företagsstöden investeringsstöd och främjandestöd fördelas av regionerna och omfattar runt 700 miljoner kronor per år. Detta kapitel beskriver hur stöden fördelas i olika regioner och vad som kan tänkas påverka stödets fördelning.

Selektiva regionala företagsstöd

Regionerna tilldelas varje år statliga medel för regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service. Medlen finns inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder och anslag 1:2 Transportbidrag. De selektiva regionala företagsstöden finansieras av anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder men kan även medfinansieras av anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) perioden 2014–2020 eller av regionerna själva.⁶⁰ Medlen i anslag 1:1 ska bidra till genomförandet av strategiska satsningar i det regionala utvecklingsarbetet. I det regionala utvecklingsarbetet ligger betydande ansvar och beslutsrätt hos regionerna och regionala aktörer. Den nationella strategin är dock också styrande. Regionalfondens och ERUF-programmen har också en styrande effekt på hur medlen används. Det är främst regionerna som beviljar företagsstöd. Regionalt investeringsstöd där investeringar överstiger 25 miljoner kronor beslutas dock av Tillväxtverket.

De selektiva regionala företagsstöden som analyseras här avser statligt stöd till regionala investeringar (investeringsstöd) samt statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag (främjandestöd). De regionala investeringsstöden och främjandestöden omfattar i sin tur flera olika stödtyper. Investeringsstöd syftar till att uppmuntra till investeringar, framför allt i maskiner, byggnader, samt forskning och utveckling. Stödet kan delas in i följande kategorier:

- Stöd till nystartade företag
- Särskilt investeringsstöd till små och medelstora företag
- Regionalt investeringsstöd i stödområde
- Investeringsstöd till forskningsinfrastruktur
- Investeringsstöd till energieffektivitetsåtgärder
- Investeringsstöd till bredbandsinfrastruktur
- Investeringsstöd till lokal infrastruktur.

Stödet fördelas endast i delar av landet. I 18 av Sveriges län har minst någon kommun rätt till stödet och 14 av 21 län beviljade investeringsstöd av olika slag 2022. Medlen beviljades framför allt i de norra länen då Norrbotten, Jämtland, Västerbotten och Västernorrland stod för drygt 65 procent beviljat stöd. I dessa län ingår samtliga kommuner i stödområdet.⁶¹

⁶⁰ Prop. 2022/23:1 2022

⁶¹ Undantag finns dock för enskilda geografiska områden (deso-områden).

Främjandestöd ges till små och medelstora företag, i form av lån eller bidrag, vanligen till produktutveckling, marknadsföring, och åtgärder för ett livslångt lärande. Främjandestöd beviljas i hela landet men även här finns en tonvikt på de nordligaste länen där Västerbotten, Västernorrland, Norrbotten och Jämtland stod för 50 procent av det beviljade stödet under 2022.⁶² Precis som investeringsstöden kan främjandestöden delas upp i olika kategorier vilka är:

- Mässdeltagande
- Kostnader vid europeiskt territoriellt samarbete
- Innovationsstöd
- Stöd till konsulttjänster
- Stöd till forsknings- och utvecklingsprojekt
- Stöd till innovationskluster
- Stöd till process- och organisationsinnovation
- Stöd till utbildning
- Stöd till företagsutveckling (däribland checkar, samverkansprojekt och mikrobidrag)

Under 2020–2022 har de regionala företagsstöden som denna redovisning bygger på uppgått till mellan 650–760 miljoner kronor per år. Regionalt investeringsstöd utgör under dessa år 60–70 procent av stödet sett till beviljat belopp, men drygt 20 procent av antalet ärenden. Detta speglar att regionalt investeringsstöd ofta omfattar större belopp än främjandestödet. De selektiva regionala företagsstöden har en stor hävstångseffekt och bidrar till stora investeringar i de företag som får stöd. De totala investeringarna som stöden beräknas delfinansiera uppgår till ca tre gånger beviljade medel.⁶³

Uppföljningar visar att företag som fått investeringsstöd eller främjandestöd har en högre överlevnadsgrad, en starkare utveckling av förädlingsvärdet och arbetsproduktiviteten samt att antalet anställda har ökat mer än liknande företag som inte fått stöd.⁶⁴ Jämförelsen med en kontrollgrupp ska inte tolkas som kausala samband men indikerar ändå att stöden bidrar till att företagen utvecklas.

Hur ser fördelningen ut?

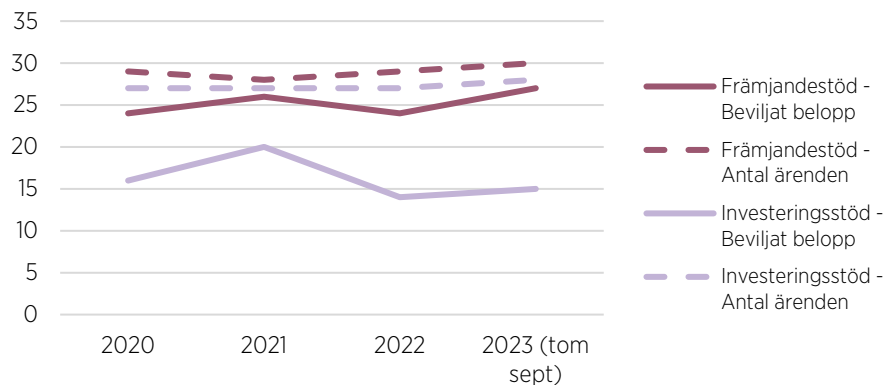
30 procent av alla företag har en operativ företagsledare som är kvinna. Under 2022 utgjorde företag ledda av kvinnor 27 procent av företagen som fick investeringsstöd och 29 procent av företagen som fick främjandestöd. Samtidigt fick dessa företag endast 14 respektive 24 procent av de beviljade beloppen. Företag ledda av kvinnor tar alltså del av en lägre andel av medlen jämfört med företag ledda av män. Detta gäller både främjandestöd och investeringsstöd, men skillnaden är störst när det gäller investeringsstöd. Utvecklingen över tid visar ingen tydlig trend under dessa år.

⁶² Tillväxtverket (2021) Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service.

⁶³ Regeringen 2023a

⁶⁴ Regeringen 2023a

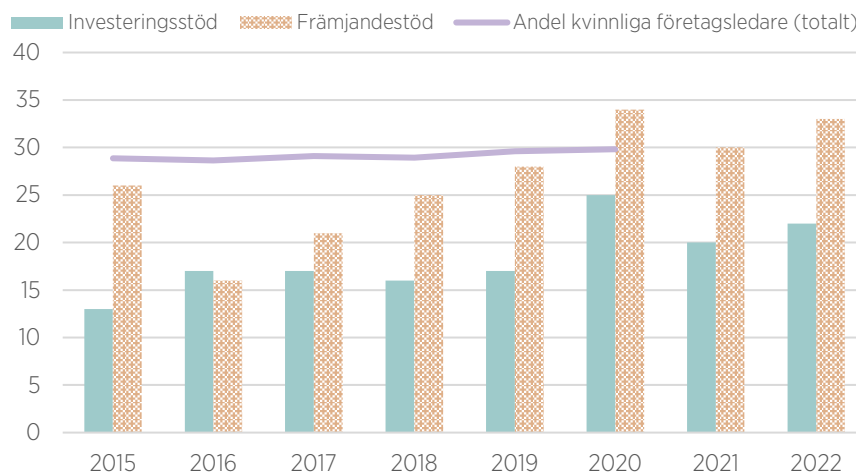
Figur 5. Andel kvinnor som företagsledare bland företag som tilldelats stöd 2020–2023 (tom september 2023). Andel i procent

Källa: Tillväxtverket, egna bearbetningar.

Tillväxtverket redovisar varje år en uppföljning av de regionala företagsstöden inom ramen statliga medel för regionalt utvecklingsarbete (anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder). Utifrån denna redovisning kan vi titta på en längre tidsserie men datan skiljer sig i vilka medel som ingår och under 2015–2021 även vad gäller metod. Vidare redovisas endast fördelning utifrån antal företag som tilldelas stöd utan hänsyn till beviljade belopp. Utifrån deras redovisning kan vi dock se att andelen företag med en kvinna som företagsledare som får stöd har ökat över tid.

Figur 6. Andel företag med kvinnliga företagsledare bland företag som tilldelats stöd från 1:1-medel, Regionala utvecklingsåtgärder, 2015–2022. Andel i procent

Källa: Tillväxtverket och Regeringen (Prop. 2023/24:1 Utgiftsområde 19 Tabell 3.12 och 3.13). Kommentar: Statistiken kring andel kvinnliga företagsledare i näringslivet totalt redovisas endast till 2020.

Det finns vissa regionala variationer vad gäller hur stor andel av stöden som tillfaller företag med kvinnor som företagsledare. Tabell 2 visar att mönstret att investeringsstödet i större utsträckning tillfaller företag ledda av män syns även regionalt. Detsamma gäller mönstret att andelen företag ledda av kvinnor är högre i termer av antal ärenden jämfört med beviljat belopp vilket stämmer i de flesta regioner. I vissa regioner tillfaller mindre än 10 procent av beviljade medel för investeringsstödet företag ledda av kvinnor.

Östergötland avviker dock kraftigt i sin fördelning där 45 procent av stödet fördelats till kvinnligt ledda företag. Främjandestödet fördelas, likt på nationell nivå, mer jämställt men Gotland är den enda region där drygt 40 procent av främjandestödet tilldelats företag med kvinnor som företagsledare.

Tabell 2. Andel kvinnliga företagsledare per stödform efter län, 2020–2023. Andel i procent

	Främjandestöd		Investeringsstöd	
	Beviljat belopp	Andel av antal ärenden	Beviljat belopp	Antal ärenden
Region Blekinge	27%	27%	11%	18%
Region Dalarna	21%	36%	18%	19%
Region Gotland	42%	40%		
Region Gävleborg	36%	36%	10%	23%
Region Halland	30%	30%		
Region Jämtland Härjedalen	25%	34%	9%	17%
Region Jönköpings län	15%	18%		
Region Kalmar län	19%	24%	23%	29%
Region Kronoberg	14%	20%		
Region Norrbotten	20%	28%	13%	19%
Region Skåne	22%	23%		
Region Stockholm	36%	36%		
Region Sörmland	25%	29%		
Region Uppsala	35%	39%		
Region Värmland	27%	30%	15%	20%
Region Västerbotten	23%	32%	10%	20%
Region Västernorrland	29%	29%	7%	22%
Region Västmanland	27%	30%	24%	25%
Region Örebro län	31%	39%	10%	13%
Region Östergötland	18%	20%	45%	46%
Västra Götalandsregionen	22%	25%	19%	19%

Källa: Tillväxtverket, egna bearbetningar. **Kommentar:** Data för 2020–2023 tom september. Redovisas sammanslaget för att undvika årliga variationer och för att vissa regioner tilldelar stöd till få företag vissa år. Andelen syftar på företag med endast kvinnliga företagsledare. Utöver dessa och företag med endast manliga företagsledare finns även företag som kategoriseras som mixade, annat kön eller utan uppgift. Dessa utgör dock en marginell andel av företagen som fått stöd.

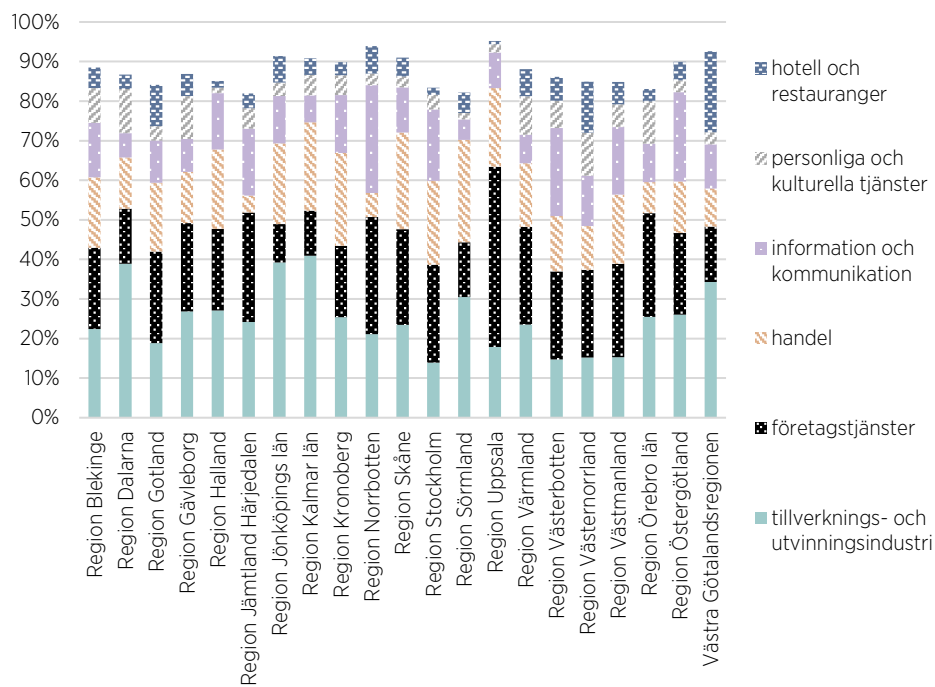
Bransch spelar stor roll

Vilken bransch ett företag verkar inom har en avgörande betydelse för tillgång till offentlig finansiering och tillgång till det företagsfrämjande systemet. Det gäller också stöden som analyseras i denna rapport och särskilt för investeringsstödet.

Investeringsstöden beviljades i stor utsträckning till tillverkningsindustrin. Även främjandestödet tilldelades tillverkningsindustrin i störst utsträckning men där var spridningen över olika branscher större.⁶⁵

Jämställdhetsmyndighetens analys av de regionala företagsstöden visar att det finns relativt stora regionala skillnader i hur stöden fördelas mellan olika branscher, vilket figur 10 och 11 visar. Till exempel fördelar vissa regioner runt 20–30 procent av investeringsstöden till den mansdominerade tillverkningsindustrin, medan andelen i andra regioner är 60–80 procent. Vi kan också notera att Region Östergötland, som fördelade 45 procent av investeringsstödet till kvinnliga företagsledare, också är den region med lägst andel investeringsstöd till tillverkningsindustrin. Inom främjandestödet varierar andelen av stödet som går till tillverkningsindustrin mellan 15 procent och runt 40 procent. Den något mer könsbalanserade branschen företagstjänster tilldelas mellan 0 och drygt 20 av investeringsstödet och mellan 10 och 45 procent av främjandestödet. Personliga och kulturella tjänster, där relativt många kvinnor driver företag fick mellan 0 och knappt 15 procent av investeringsstödet och mellan 1 och drygt 10 procent av främjandestödet.

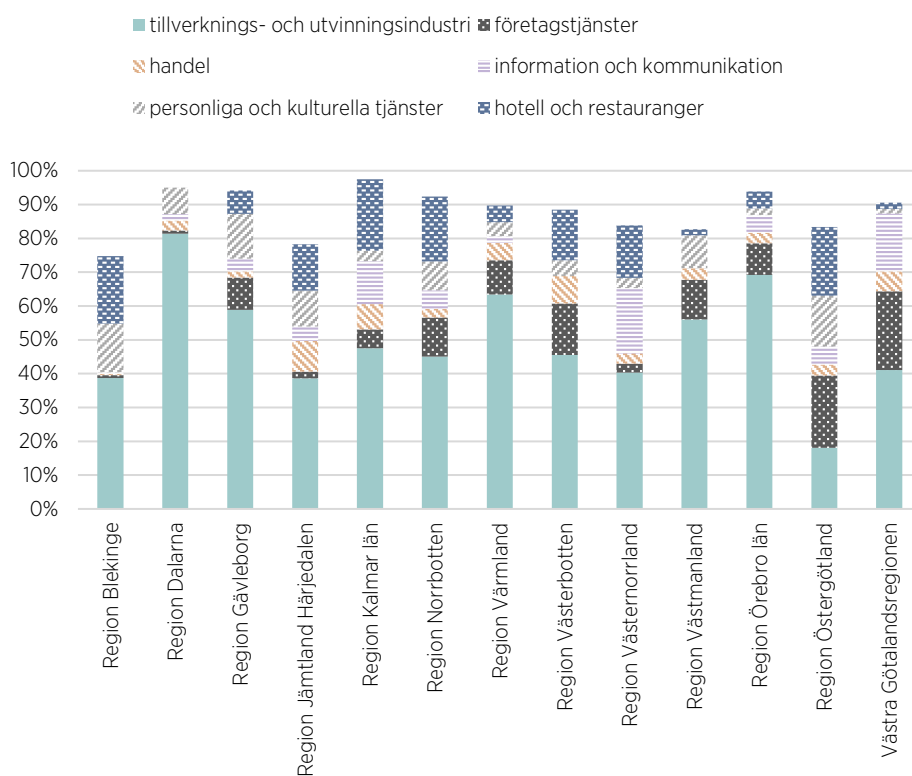
Figur 7. Främjandestöd - andel av beviljat belopp fördelat på ett urval av branscher och beslutande region, 2020–2023*. Andel i procent

Källa: Tillväxtverket och egna bearbetningar. Bransch enligt standardiserad näringsgrensindelning (SNI) 2007, grov nivå.

⁶⁵ Tillväxtverket 2023h

Figur 8. Investeringsstöd - andel av beviljat belopp fördelat på ett urval av branscher och beslutande region, 2020–2023*. Andel i procent

Källa: Tillväxtverket och egna bearbetningar. Bransch enligt standardiserad näringsgrensindelning (SNI) 2007, grov nivå.

Det faktum att stöden fördelas till olika branscher i olika regioner kan indikera att det inte finns några större formella hinder för en större branschbredd. Nedan redogörs för några möjliga förklaringar till skillnaden mellan regioner och till snedfördelningen mot mansdominerade branscher.

Uppfattning att mansdominerade branscher har större tillväxtpotential

Enligt en studie som forskare på Luleå tekniska universitet genomförde 2015 på uppdrag av Tillväxtverket finns det en uppfattning inom det företagsfrämjande systemet att kvinnor är verksamma i ”fel” branscher som är icke-finansieringsbara och där det saknas tillväxtpotential. Det leder till en uppfattning hos de företagsfrämjande aktörerna om att kvinnor behöver lite pengar och män behöver mycket pengar. Kvinnor som är företagare är i högre grad verksamma i sektorer där företagande generellt inte ses som entreprenörskap utan snarare som en form av sysselsättning. På samma sätt finns det en uppfattning att kvinnor driver levebrödsföretag och män tillväxtföretag. Studien visar dock att detta är en missuppfattning. Det rådde inga skillnader i storlek, tillväxt, prestationsnivå, finansiell risk eller betalningsförmåga mellan de företag som drivs av kvinnor respektive män

som ingick i studien. Kvinnor och män kommunicerade också företagets innovationsförmåga, proaktivitet och risk på samma sätt i sina ansökningar.⁶⁶

Tillväxtverket beskriver i sin rapport om åtgärder för kvinnors företagande att det faktum att kvinnor i högre utsträckning är verksamma inom sektorerna vård och omsorg respektive personliga och kulturella tjänster kan antas ha negativa konsekvenser för företagets förmåga att växa och exportera. Detta eftersom tillväxtutsikter i dessa sektorer överlag är lägre eftersom sektorerna är reglerade, konkurrensutsatta av företag som inte är vinstdrivande, samt att tjänster i stor utsträckning levereras lokalt, och därmed inte är skalbara.⁶⁷ I en bilaga till rapporten argumenteras för att fortsatta insatser för att främja kvinnors företagande inom kvinnodominerade yrken riskerar att befästa strukturer där kvinnor uppmuntras att verka inom sektorerna där förutsättningarna för tillväxt traditionellt sett är sämre. Det kan enligt rapportförfattarna leda till en ökad fränkoppling mellan politik för kvinnors företagande och Sveriges närings- och innovationspolitik.⁶⁸

Att stöd fokuseras till mansdominerade branscher är dock ingen garanti för att de främjar tillväxt. Tillväxtanalys konstaterar i en uppföljning av företagsstöden under coronapandemin, som i större utsträckning fördelades till mansdominerade branscher, att det inte går att utesluta att stöden bidragit till en försenad strukturomvandling med en inbromsad ekonomisk tillväxt som följd. Att antalet konkurser från andra halvan av 2020 var på en lägre nivå än innan pandemin talar för att stöden kan ha varit *för* framgångsrika i att bevara olönsamma företag.⁶⁹

Malmström och Wincent menar att den skeva fördelningen av statliga företagsstöd till viss del kan härledas till hur myndigheternas uppdrag är formulerade och hur utlysningar och finansieringserbjudanden är utformade. Att utlysningar i huvudsak riktar sig mot mäns företagande i mansdominerade branscher påverkar både kvinnors benägenhet att ansöka om stöden och handläggningen av de ansökningar som kommer in. Forskarna menar att normer i hur utlysningar formuleras och villkor sätts upp behöver förändras för att även kvinnors företagande ska passa in i de företagsfrämjande systemen.⁷⁰

Pekar styrdokument mot specifika branscher?

Inriktningen för de regionala företagsstöden styrs av förordningar och den nationella strategin för hållbar regional utveckling. Dess strategiska områden och prioriteringar är styrande för vad statliga medel för regionalt utvecklingsarbete får användas till. Strategin är också vägledande för inriktningen av de regionala utvecklingsstrategierna. Regionerna prioriterar beviljandet av sina regionala företagsstöd med utgångspunkt i de regionala utvecklingsstrategierna och de specifika regionala förutsättningar som gäller. En relevant fråga är därför om förklaringen till hur stöden fördelas mellan olika branscher finns i dessa strategier.

⁶⁶ Tillväxtverket 2015b

⁶⁷ Tillväxtverket 2023g

⁶⁸ Tillväxtverket 2023c

⁶⁹ Tillväxtanalys 2023a

⁷⁰ Wincent & Malmstrom 2022

Den nationella strategin för hållbar regional utveckling nämner inga specifika branscher utan beskriver i stället att det är viktigt att främja entreprenörskap och företagande inom en bredd av branscher i hela landet.⁷¹

Regionala utvecklingsstrategier betonar bredd

Jämställdhetsmyndigheten har analyserat ett urval av Regionala utvecklingsstrategier utifrån om/vilka specifika branscher de nämner som viktiga. Analysen har fokuserat på de delar av strategierna som kopplar till näringsliv och innovation. Analysen visar att de flesta regioner nämner behovet av ett breddat eller diversifierat näringsliv, men också en kombination av bredd och spets.

I den mån specifika branscher nämns är det ibland genom hänvisning till styrkeområden i smart specialisering och ibland genom uppräknning av en bredd av branscher som industrin, bioekonomin, besöksnäringen och kulturella och kreativa näringar. I några fall beskrivs industrin som ett styrkeområde som ska utvecklas men som samtidigt behöver kompletteras av andra branscher för att bredda näringslivet. Som till exempel i Blekinge: ”För att vara konkurrenskraftig på den internationella marknaden i framtiden behöver Blekinge fortsätta att utveckla och stödja redan etablerade specialiseringar, vilka idag främst finns inom smart industri och tech [...] Som komplement till de större företagen behöver den kunskapsintensiva tjänstesektorn och servicesektorn utvecklas för att bredda näringslivet.”⁷² De flesta regioner beskriver också näringslivets behov av grön omställning. Det finns en risk att fokus på näringslivets gröna omställning utan jämställdhetsperspektiv leder till ett fokus på mansdominerade branscher. Behovet av grön omställning inom de mansdominerade branscherna industrin, energisektorn och transportsektorn lyfts exempelvis särskilt ofta.⁷³

Flera av de analyserade strategierna nämner också vikten av ett öppet företagsfrämjande system. Till exempel Värmland som ska ”Arbeta för ett diversifierat och jämställt näringsliv genom ett aktivt jämställdhetsarbete samt öppenhet för nya branscher och innovationer.”⁷⁴ eller Blekinge: ”Genom att främja ett jämställt och likvärdigt företagsfrämjande system stärks förutsättningarna för kvinnor att bli entreprenörer och företagare. För att stimulera till företagande och entreprenörskap är det betydelsefullt att vi verkar för en öppen attityd till nya företagsidéer och företagare.”⁷⁵

Strategier för smart specialisering har övervikt mot mansdominerade branscher

Som tidigare nämnts kan också regionernas inriktningar i arbetet med Smart specialisering påverka hur stöden fördelas. Därför har också dessa analyserats.⁷⁶ De områden som flest regioner pekar ut är digitalisering, industri/grön omställning, samt

⁷¹ Regeringen 2020

⁷² Region Blekinge 2022 s. 32

⁷³ EIGE 2023; Nordiska ministerrådet 2022

⁷⁴ Region Värmland 2021 s. 36

⁷⁵ Region Blekinge 2022 s. 33-34

⁷⁶ Egen analys utifrån Tillväxtverkets lista över regionernas områden: <https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/seminarierochnatverk/natverkochochsamverkan/regionalochlokalsamverkan/smartspecialiseringregionforregion.3927.html>

skog/bioekonomi. Relativt många fokuserar också på energifrågor och life science/hälso- och sjukvård, besöksnäring och livsmedel. Det verkar därmed finnas en övervikt mot mansdominerade branscher som industrin och skogsnäringen. Life science/hälso- och sjukvård samt besöksnäringen är dock branscher där andelen kvinnor är högre. Flera områden är tvärgående, som digitalisering, och borde därmed kunna gynna alla typer av branscher.

Även Tillväxtverket har låtit göra en kontextanalys av Sveriges prioriteringar inom närings- och innovationspolitiken, där regionernas strategier för smart specialisering ingår som en del. Den visar att det finns få kopplingar mellan prioriteringar inom närings- och innovationspolitiken och de branscher med högst andel kvinnor som operativa företagsledare.⁷⁷

Förordningarna och EU-regler påverkar stöden

Stöden som analyseras i denna rapport styrs av förordning (2022:1467) om statligt stöd till regionala investeringar⁷⁸ respektive förordning (2022:1468) om statligt stöd för att regionalt främja företag⁷⁹. Syftet med stöden, enligt båda förordningarna, är att främja en hållbar tillväxt och stärka konkurrenskraften i företag och därmed främja en hållbar regional utveckling. Stödgivaren ska prioritera mellan inkomna ansökningar som uppfyller förutsättningarna för stöd och ge företräde till de ansökningar som bedöms ha bäst förutsättningar att uppfylla syftet med stödet.

Stöden förhåller sig också till EU:s statsstödsregler. EU:s regler om statsstöd tar sin utgångspunkt i ett förbud mot offentligt stöd till företag som kan snedvrیدا konkurrensen och påverka den gränsöverskridande handeln inom EU. Detta påverkar statens, regionernas och kommunernas möjligheter att ge offentlig finansiering. Grundregeln är att statligt stöd är förbjudet. Det finns dock vissa undantag som gör att stöd till näringslivet under vissa förutsättningar kan vara godkänt. Är det fråga om begränsade stödbelopp finns möjlighet att tillämpa särskilda bestämmelser om så kallat försumbart stöd alternativt att stödet är utformat enligt krav som anges i den allmänna gruppundantagsförordningen.

Tillväxtanalys konstaterade 2010 utifrån en analys av tidigare förordningar att regelverken kring företagsstöd inte missgynnar kvinnor generellt men att utformningen ibland gynnar mansdominerade branscher. Den faktor som är av störst betydelse är villkoret att företaget ska verka på en marknad som är större än den lokala eller regionala marknaden. De regionala företagsstöden syftar till att utjämna skillnader i förutsättningar mellan regioner. Stöden ska alltså ge konkurrensfördelar till företag i regionen men vara neutral i förhållande till konkurrensläget mellan företag inom regionen. Om stöd ges till ett företag som verkar på en lokal marknad innebär detta en konkurrensfördel gentemot övriga företag som verkar på samma marknad, vilket står i konflikt med stödets mål. En stor del av företagen som leds av kvinnor finns inom branscher där marknaden kan sägas vara primärt lokal eller regional, tex. personlig service, omsorg eller detaljhandel. Sådana företag är endast i undantagsfall berättigade till stöd. Kriteriet för vad som räknas som en ”lokal” respektive ”regional” marknad är därmed avgörande för andelen företag

⁷⁷ Tillväxtverket 2023g

⁷⁸ Fram till 1 januari 2023 förordningen (2015:211) om statligt stöd till regionala investeringar.

⁷⁹ Fram till 1 januari 2023 förordningen (2015:210) om statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag.

som leds av kvinnor i den stödberättigade företagspopulationen. Tillväxtanalys pekade också på att villkoren för konkurrens ständigt förändras, och att bland annat ny teknik har ökat möjligheterna för till exempel tjänsteföretag att verka på en marknad större än den lokala.⁸⁰

Sedan Tillväxtanalys genomförde analysen har dock förordningarna förändrats. 2015 förändrades det regionala investeringsstödet genom att tidigare branschbegränsningar togs bort.⁸¹ Tillväxtverket konstaterat att förändringar av förordningarna har öppnat upp för större möjligheter att styra fördelningen av stöden genom att syftet är relativt allmänt uttryckt.⁸² Regeringen beskriver också i handlingsplanen för jämställda livsinkomster att förändringarna syftar till att investeringsstöd i större utsträckning ska nå kvinnor och personer med utländsk bakgrund, men också att nå fler företag inom hälso- och sjukvården samt i nyare branscher som t.ex. inom kulturella och kreativa näringar.⁸³ Tillväxtverket beskriver dock i uppföljningen av företagsstöden för 2022 att kravet om att företaget ska verka på en utomregional marknad är orsak till att investeringsstödet i så stor utsträckning tillfaller tillverkningsindustrin eftersom kravet, enligt dem, stämmer bättre för tillverkningsindustrin än tjänsteproducerande branscher.⁸⁴

Branschstruktur och regionala förutsättningar

Stöden ska fördelas med hänsyn till regionala förutsättningar och en viktig del i detta avseende är regionernas befintliga näringslivsstruktur. I Figur 11 används andelen av regionernas bruttoregionalprodukt (BRP) som kommer från varuproducerande företag, där industrin ofta utgör en stor del, för att illustrera regionernas näringslivsstruktur. Varuproducenter är generellt mansdominerade både vad gäller företagsledare och anställda. Detta relateras i figuren till andelen av företagsstöden som fördelas till samma grupp företag. Mönstret är att vissa traditionellt industritunga regioner, som Dalarna, Värmland och Gävleborg, fördelar relativt hög andel stöd till tillverkningsindustrin. Regioner med en annan näringslivsstruktur, som Stockholm och Uppsala, fördelar i stället en större andel stöd till andra branscher. Detta mönster är dock inte entydigt och det finns industritunga regioner som fördelar en lägre andel stöd till varuproducerande företag. Det faktum att de flesta regioner har som mål att bredda sitt näringsliv pekar också på möjligheterna att fördela stödet annorlunda, och mer jämställt.

⁸⁰ Tillväxtanalys 2010

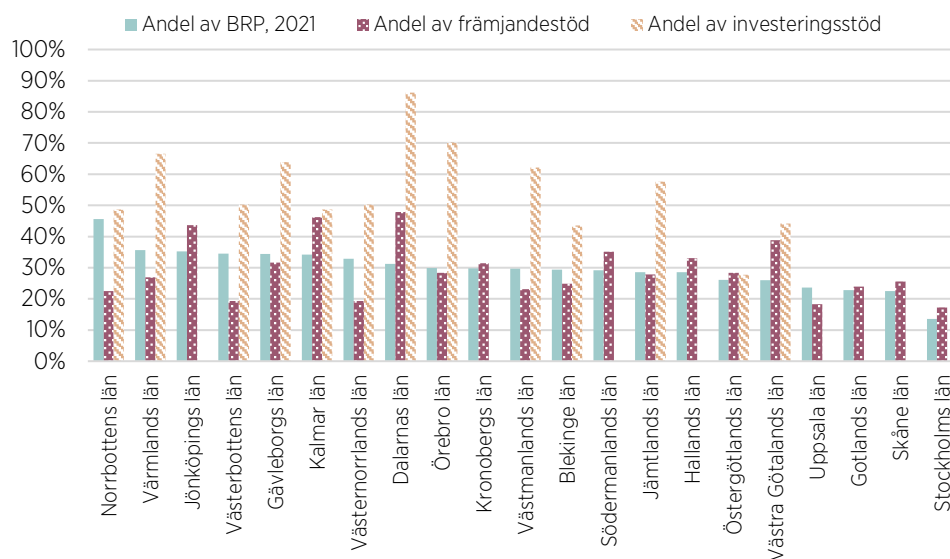
⁸¹ Tillväxtanalys 2015

⁸² Tillväxtverket 2019

⁸³ Regeringen 2017

⁸⁴ Tillväxtverket 2023h

Figur 9. Varuproducenters andel av BRP samt av företagsstöden. Andel i procent

Källa: Tillväxtverket, egna bearbetningar, data gäller 2020–2023 (tom sept), SCB Regionalräkenskaper 2021. Varuproducenter omfattar branscherna A01-F43. Sorterat på varuproduktionens andel av BRP (Bruttoregionprodukten).

5. HUR KAN FÖRETAGSSTÖDEN UTVECKLAS FÖR ATT BIDRA TILL JÄMSTÄLLDHET?

Jämställdhetsmyndighetens analys visar att de regionala företagsstöden i större utsträckning tillfaller män och mansdominerade branscher än kvinnor och kvinnodominerade branscher. Trots att flera satsningar har gjorts på jämställdhet inom det regionala utvecklingsarbetet, inklusive företagsstöden, under senare år kvarstår denna fördelning. En skev könsfördelning av offentliga stödåtgärder inom det näringspolitiska området innebär att kvinnor har sämre förutsättningar att starta och driva företag än män. I detta avslutande kapitel diskuteras några aspekter av hur arbetet kan utvecklas för att i större utsträckning bidra till ett jämställt företagande.

Målet för en jämställd fördelning behöver förtydligas

Det tycks finnas olika uppfattningar kring vad en jämställd fördelning av företagsstöd innebär. I olika typer av redovisningar förs resonemang om att fördelningen av stöd motsvarar andelen kvinnor som sökt stöd⁸⁵, andelen kvinnor som är företagare generellt eller andelen kvinnor som är företagare i branschen⁸⁶. I alla dessa fall innebär fördelningen oftast inte en fördelning inom intervallet 40–60 procent till kvinnor eller män. Malmström och Wincent hänvisar i sin rapport om statliga företagsstöd till ”tysta normer” som 70/30-regeln, vilken alltså syftar på att stöden till kvinnor motsvarar andelen kvinnor bland företagarna i allmänhet.⁸⁷ Mot bakgrund av detta menar Jämställdhetsmyndigheten att regeringen bör tydliggöra vad målet om att kvinnor och män ska ”ha samma förutsättningar att (...) få tillgång till utvecklingsresurser” innebär. En jämställd fördelning av stöd till företag kan ligga inom intervallet 40–60 procent. En annan möjlig målsättning kan likna den regeringen gett i Almis ägaravisning om att andelen kvinnor bland de företagare som tar del av insatser ska vara högre än i den totala företagspopulationen.⁸⁸ Andra har dock framhållit att för att bidra till ett jämställt företagande behöver offentlig finansiering tillfalla kvinnor i högre utsträckning än män för att på så vis faktiskt vara marknadskompletterande.⁸⁹ Detta är särskilt viktigt om stöden ska bidra till ett jämställt företagande och att fler kvinnor blir företagare.

⁸⁵ Regeringen 2023a

⁸⁶ Tillväxtanalys 2022

⁸⁷ Wincent & Malmstrom 2022

⁸⁸ Ägaravisning för Almi Företagspartner AB u.å.

⁸⁹ Jämställdhetsmyndigheten 2022a; Tillväxtverket 2023g; Wincent & Malmstrom 2022

Uppföljningen behöver utvecklas

Jämställdhetsmyndigheten bedömer att uppföljningen av de offentliga företagsstöden, inklusive regionala sådana, behöver utvecklas.⁹⁰ Tillväxtverket följer till exempel upp fördelning av stöden i termer av antal företag som får stöd fördelat på kvinnor och män som företagsledare men inte hur stöden fördelar sig i kronor. Vår analys visar att kvinnors andel minskar om redovisningen baseras på fördelade medel snarare än antal företag som får stöd. Tidigare problem med uppföljning av olika former av företagsstöd har uppmärksammats av bland annat Malmström och Wincent, Jämställdhetsmyndigheten samt Riksrevisionen. Riksrevisionen konstaterade i sin granskning av Almis låneverksamhet att Almis sätt att redovisa kön för låneansökande företagare var otydligt och inkonsekvent. Andelen kvinnor av låntagarna i Almis redovisning visade i stället andelen kvinnor och så kallade mixade team som bestod av både kvinnor och män. Riksrevisionen konstaterade att summeringen resulterar i ett mer fördelaktigt utfall i förhållande till målet än andra sätt att räkna.⁹¹

För att kunna dra slutsatser om var i kedjan den ojämställda fördelningen uppstår och upprätthålls är det också viktigt att redovisa och analysera statistik kring könsfördelning i olika led, till exempel fördelning i såväl ansökningar som beviljanden. Det finns därför ett behov av såväl utökade kvantitativa som kvalitativa analyser. Kvalitativa analyser kan till exempel handla om utformning av utlysningar, bemötande och bedömningar på handläggarnivå eller om främjandesystemets kontaktnätverk, kommunikationskanaler och former för information och kommunikation.⁹²

Det är även viktigt att analysera företagsstöden ur ett intersektionellt perspektiv för att upptäcka och åtgärda eventuella andra former av underrepresentation. Under 2024 kommer Tillväxtverkets verktyg som har använts för att analysera företagsledarens kön i denna rapport också att inkludera företagsledarens bakgrund. Det är en positiv utveckling som öppnar för fler möjliga analyser.

Stöden behöver öppnas upp för fler branscher

Vilken bransch som företaget verkar inom har en avgörande betydelse för tillgång till offentlig finansiering. Detta trots att både den nationella strategin för hållbar regional utveckling och flera av de regionala utvecklingsstrategierna betonar vikten av ett breddat näringsliv. Jämställdhetsmyndigheten menar att de regionala företagsstöden i större utsträckning bör öppnas upp för kvinnodominerade branscher för att både bidra till ett breddat näringsliv i regionerna och till ett jämställt företagande. Det faktum att stöden fördelas till olika branscher i olika regioner kan indikera att det inte finns några större formella hinder för en större branscbredd i tilldelningen. Samtidigt finns krav i regelverk som kan påverka vilka branscher som får stöd.

Även om många regioner framhåller att jämställdhet är ett viktigt perspektiv krävs det mycket arbete och insatser för att uppnå jämställdhet, bland annat i termer av att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att få tillgång till utvecklingsresurser, när strategierna har en vridning mot mansdominerade branscher.

⁹⁰ Se liknande bedömning för statligt fördelade stöd i Jämställdhetsmyndigheten 2022a

⁹¹ Riksrevisionen 2019

⁹² Se också: Kommissionen för jämställda livsinkomster 2021; Tillväxtanalys 2023c

Regionerna är, precis som andra offentliga aktörer, styrda av uppdrag, författningar, och politiska prioriteringar. För att öka möjligheterna för kvinnor att få tillgång till företagsstöd behöver uppdrag, utlysningar och villkor för dessa ses över och förändras för att i större utsträckning främja jämställdhet. Ofta är andelen kvinnor som söker stöden lägre än andelen kvinnor bland företagarna generellt eftersom många kvinnor inte uppfattar att stöden riktar sig till dem. Därför är det också viktigt att arbeta med normer kring utformning av utlysningar samt att sprida information om möjligheten att få stöd till fler grupper.

Samtidigt är det också viktigt att arbeta med att bryta den könssegregering som präglar arbetslivet i stort såväl som företagandet. Jämställdhetsmyndigheten har analyserat könsbundna studie- och yrkesval samt lämnat förslag på åtgärder. En slutsats från det arbetet är att åtgärder bör fokusera på organisatoriska och strukturella aspekter inom såväl utbildningssektorn som på arbetsmarknaden.⁹³

Jämställdhet behöver få en mer framträdande roll inom företagsstödet

Regionerna arbetar i ökad utsträckning utifrån Agenda 2030 och hållbarhetsperspektiven. Jämställdhetsmyndighetens bedömning är att detta arbete framför allt har fokuserat på miljömässig hållbarhet och klimatomställningen.⁹⁴ Även Tillväxtverket gör en liknande bedömning och menar att miljö- och klimatperspektivet är mer framträdande i regionernas redovisningar av det regionala utvecklingsarbetet än social och ekonomisk hållbarhet. Detta gäller särskilt regionernas innovations- och näringslivsfrämjande arbete.⁹⁵

Jämställdhetsperspektivet är en viktig del av social hållbarhet och Agenda 2030 och bör därför få en mer framträdande roll inom det regionala utvecklingsarbetet. Ofta ställs krav på företagen som får stöd att de ska bidra till hållbarhet och jämställdhet till exempel genom särskilda krav på stödmottagarna utifrån hållbarhetsperspektiven. Men när det gäller jämställdhetsperspektivet behöver regionerna själva också ta ansvar för att beakta detta i sitt arbete med finansiering. Det kräver tydlighet kring att jämställdhetsperspektivet ska ingå i olika uppdrag. Idag skrivs jämställdhet ibland ut uttryckligen i uppdrag, ibland kan det ses som en del i det bredare begreppet social hållbarhet, ibland som en del i det ännu bredare hållbarhet eller som ett av flera så kallade horisontella perspektiv. Detta kan bidra till att jämställdhet hamnar i skymundan i relation till andra hållbarhetsperspektiv.

Företagsstöd påverkas också av andra politikområden och strategier än de som rör regional utveckling. Till exempel näringslivs- och innovationspolitiken där det finns en slagsida mot traditionellt mansdominerade branscher. Dessa politikområden behöver jämställdhetsintegreras i större utsträckning. De statliga åtgärder för kvinnors företagande som Tillväxtverket identifierat omfattar i genomsnitt ca 93 miljoner kronor per år. Samtidigt omfattar de regionala företagsstöden som analyserats här ungefär 700 miljoner kronor per år. Hela den offentliga företagsfinansieringen omfattar många gånger större belopp. Det pekar på vikten av att se kvinnors företagande som en integrerad del av det företagsfrämjande systemet, näringslivs- och innovationspolitiken och inte bara som särskilda insatser vid sidan av.

⁹³ Jämställdhetsmyndigheten 2023b

⁹⁴ se också ”Risk för perspektivträngsel” i Tillväxtverket 2022

⁹⁵ Tillväxtverket 2023d

ENGLISH SUMMARY

Men are entrepreneurs to a greater extent compared to women and the economic inequality between women and men is particularly prominent when it comes to income from business activities. Women's income from business activities is barely 50 percent of men's income. Furthermore, substantial differences exist concerning ownership, capitalization, business structures, and industry involvement between female and male entrepreneurs.

Public investment in business ventures could serve as a catalyst for advancing gender equality by promoting women's entrepreneurship. However, numerous compilations indicate a disproportionate allocation of public support towards men and industries traditionally dominated by males. In this report, the Swedish Gender Equality Agency presents a regional analysis of women's entrepreneurship. The focal point is the distribution of business subsidies across regions, with a specific emphasis on companies led by women versus those led by men. The objective is to illuminate regional disparities and explore underlying causes.

Substantial funds are earmarked by regions for business development and innovation initiatives. Our analysis reveals that, across all regions, a larger share of these resources is directed towards male entrepreneurs. However, there are variations between regions. There are also relatively large regional differences in how the support is distributed between different industries.

The regional business support needs to be more inclusive by a more equitable allocation towards industries predominantly populated by women. It is evident that the distribution of aid across different industries and regions is malleable, indicating the potential for reform. However, a review of how public investment can contribute to gender equality is warranted. Women's entrepreneurship should be an integral part of broader business policies, innovation policies, and institutional structures.

Despite the implementation of several projects aimed at advancing gender equality within regional development initiatives, subsequent evaluations underscore a lack of sustained focus on gender equity in the absence of governmental mandates. Accordingly, there is a pressing need to elevate the prominence of gender equality within policies for regional development.

Aligned with the national strategy for sustainable regional development, ensuring equal opportunities for women and men to participate in regional development activities and access developmental resources is imperative. Given the observed disparities in business support distribution, the government should provide clarity on the goal of equal access to resources for women and men. Enhanced follow-up and reporting are essential to gauge the efficacy of business support initiatives, encompassing both quantitative and qualitative analyses.

REFERENSER

- Boschini, A. (2023). *Har privatiseringen gynnat kvinnor i vård- och omsorgsyrken?* Fores.
- Carin Holmquist (beställd av Tillväxtverket. (2023). *Forskningsöversikt - Kvinnors företagande: En sammanställning av relevant forskning som rör hinder för kvinnors företagande* (Rapport 0461).
- De Andrés, P., Gimeno, R., & Mateos De Cabo, R. (2021). The gender gap in bank credit access. *Journal of Corporate Finance*, 71, 101782. <https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2020.101782>
- EIGE. (2023). *Gender Equality Index 2023 - Towards a green transition in transport and energy*.
- Gunnarsson, Å. (2023). *Kunskapsunderlag om frågor som rör skatter och jämställdhet*. Umeå Universitet.
- Jämställdhetsmyndigheten. (2022a). *Ekonomisk jämställdhet En uppföljning av senare års utveckling av det jämställdhetspolitiska delmålet*.
- Jämställdhetsmyndigheten. (2022b). *Regionalpolitik, könsmonster och jämställdhetsambitioner- Bilaga till rapporten bättre styrning ger bättre resultat*.
- Jämställdhetsmyndigheten. (2023a). *Steg framåt, nya utmaningar Resultatrapporten 2023* (2023:10). <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/mezpvwga/steg-frama-t-och-nya-utmaningar-resultatrapporten-2023.pdf>
- Jämställdhetsmyndigheten. (2023b). *Så ska fler välja jobb i välfärden – förslag för att motverka könsbundna studie- och yrkesval*.
- Kommissionen för jämställda livsinkomster. (2021). *Kartläggning av hur offentliga stödåtgärder fördelas mellan kvinnor och män, samt översyn av myndigheters information och vägledning ur ett jämställdhetsperspektiv - Delredovisning av Kommissionen för jämställda livsinkomster (A2021/00163)*.
- Lena Grip. (2022). *Genusperspektiv på regionala utmaningar, regionalpolitik och demografisk utveckling i en nordisk kontext*. Göteborgs universitet.
- Malin Lindberg. (2018). *Genusanalys av Norrbottens innovationsstrategi*.
- Nordiska ministerrådet. (2022). *How climate policies impact gender equality and vice versa in the Nordic countries*.
- Nyberg, A. (2023). *RUT-avdraget och jämställdhet*. Stockholms universitet.
- PitchBook. (2023). *European VC female founders dashboard*. <https://pitchbook.com/news/articles/the-european-vc-female-founders-dashboard>
- Prop. 2022/23:1. (2022). *Budgetpropositionen för 2023*.
- Regeringen. (2017). *Handlingsplan för jämställda livsinkomster A2017/02477/ARM*.
- Regeringen. (2020). *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030, Skr. 2020/21:133*.
- Regeringen. (2021). *Regeringsbrev för budgetåret 2022 avseende Tillväxtverket*.
- Regeringen. (2022). *Villkor för budgetåret 2023 för regionerna och Gotlands kommun inom utgiftsområde 19 Regional utveckling (N2022/02395)*.
- Regeringen. (2023a). *Prop. 2023/24:1 Utgiftsområde 19*.
- Regeringen. (2023b). *Uppdrag om kvinnors företagande*.
- Regeringskansliet. (2021). *En nationell strategi för svenskt deltagande i Horisont Europa 2021–2027*.
- Regeringskansliet. (2023, mars 20). *Kvinnors företagande*. <https://www.regeringen.se/regeringspolitik/kvinnors-foretagande/>
- Region Blekinge. (2022). *Växtplats Blekinge - Regional utvecklingsstrategi*.
- Region Värmland. (2021). *Värmlandsstrategin 2040*.
- Reglab. (2023). *BRP+*. <https://www.reglab.se/projekt/brp/>

Riksrevisionen. (2019). *Jämställdhet i Almis låneverksamhet – otydlig styrning och återrapportering* (RiR 2019:7).

Riksrevisionen. (2022). *Den regionala utvecklingspolitiken – svaga förutsättningar för ett effektivt samlat statligt agerande* (RiR 2022:8).

Skatteverket. (u.å.). *Skattesystemets utveckling 2006-2015 Del II Fördjupad analys av rot- och rutavdrag, investeringssparkonto och delägare i fämansbolag ur ett jämställdhetsperspektiv*.

Skr 2016/17:10. (2016). *Makt, mål och myndighet - feministisk politik för en jämställd framtid*.

SOU 2022:4. (2022). *Minska gapet Åtgärder för jämställda livsinkomster-Betänkande av Kommissionen för jämställda livsinkomster*.

Tillväxtanalys. (2010). *Lika rätt och lika möjligheter till företagsstöd?* (Rapport 2010:02).

Tillväxtanalys. (2015). *De regionala företagsstöden – ändamålsenliga eller otidsenliga?*

Tillväxtanalys. (2021). *Styrmedelsmix i pandemin – Våren 2021* (PM 2021:08).

Tillväxtanalys. (2022). *Deltar företag med tillväxtpotential i företagsstödjande strukturfondsinsatser* (Dnr; 2020/201).

Tillväxtanalys. (2023a). *Företagsstöd under pandemin – lärdomar inför framtida kriser* (PM 2023:01).

Tillväxtanalys. (2023b). *Internationalisering och jämställdhet* (Rapport 2023:12).

Tillväxtanalys. (2023c). *Jämställdhet och tillväxt*.

Tillväxtverket. (2015a). *Kartläggning av det företagsfrämjande systemet i Sverige*.

Tillväxtverket. (2015b). *Under ytan - Hur går snacket och vem får pengarna II?*

Tillväxtverket. (2019). *Finansiering för regional tillväxt 2017 - uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service* (Rapport 0302).

Tillväxtverket. (2020). *Slutrapport - Förslag på hur hållbarhetsarbetet inom den regionala tillväxtpolitiken kan stärkas, N2018/04488/RTS*.

Tillväxtverket. (2022). *Utvärdering av Öppna upp! Nationell strategi för ett företagsfrämjande på lika villkor, 2015–2020* (Nr 0395).

Tillväxtverket. (2023a). *Att utveckla och stärka regionernas arbete med hållbar utveckling inom det regionala utvecklingsarbetet - Slutrapport*.

Tillväxtverket. (2023b). *Kunskapsöversikt - Kvinnors företagande: Tre decennier av framsteg och utmaningar* (Rapport 0460).

Tillväxtverket. (2023c). *Kvinnors företagande - Hur kan kvinnors företagande främjas för större bidrag till Sveriges konkurrenskraft?* (Rapport 0462).

Tillväxtverket. (2023d). *Regionalt utvecklingsarbete 2022 - Sammanställning av redovisningar från regioner, Gotlands kommun och länsstyrelser. Enligt uppdrag 3.1 i Tillväxtverkets regleringsbrev för 2022*.

Tillväxtverket. (2023e). *Samverkan för hållbar utveckling - Utveckling av de regionala företagsstöden och projektverksamhet avseende jämställdhet, integration och miljö, inklusive klimat*.

Tillväxtverket. (2023f). *Tillstånd och trender för regional tillväxt 2022*. <https://tillvaxtverket.se/download/18.2075e1dd1864ba6aa273241b/1676986440771/Tillst%C3%A5nd%20och%20Trender%202022.pdf>

Tillväxtverket. (2023g). *Uppdrag om kvinnors företagande, KN2023/02624 - Slutrapport* (Dnr Å 2023-1671).

Tillväxtverket. (2023h). *Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service - Budgetåret 2022*.

Tillväxtverket. (2023i). *Smart specialisering* [Text]. <https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/omtillvaxtverket/detharartillvaxtverket/varauppdag/smartspecialisering.2556.html>

Unconventional Ventures. (2022). *Nordic Startup Funding - 2022 Report*. Unconventional Ventures-Nordic Startup Funding - 2022 Report. <http://report2022.unconventional.vc/>

Value for Women. (2018). *Understanding Structural Barriers & Hidden Bias in Access to Credit for Women-Led Businesses*.

Vinnova. (2008). *Forskning om kvinnors företagande* (VI 2008:19).

Wincent, J., & Malmstrom, M. (2022). *Offentlig finansiering av företagande ur ett jämställdhetsperspektiv - Bilaga 2 till Jämställdhetsmyndighetens rapport 2022:2*.

Yazdanfar, D., & Jahandar, S. (2012). Acquisition of external capital at start-up stage: differences between Swedish female- and male-owned firms. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 15(4), 435–451. <https://doi.org/10.1504/IJESB.2012.046474>

Ågaranvisning för Almi Företagspartner AB. (u.å.).

BILAGA 1 - METOD

Analysen som presenteras i kapitel 4 i denna rapport bygger på statistik som beställts från Tillväxtverket avseende fördelning av stöden mellan 2020–2023 (data tom september 2023). Statistiken har kompletterats med uppgifter om den operativa företagsledarens kön utifrån Tillväxtverkets verktyg Svea.⁹⁶ Det är denna metod som Tillväxtverket sedan 2022 använder i sin *Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service*. Tidigare har denna statistik beställts från SCB. SCB:s data har dock inte varit anpassad för att analysera små företag, vilket har gett stora bortfall i analysen. Tillväxtverkets nya metod sammanfaller till stora delar med den som SCB använder för att definiera operativ företagsledare men med större matchning.⁹⁷ Operativ företagsledare är den person som sköter företagets löpande förvaltning. Svea ger information om företagsledarens kön kopplat till organisationsnummer vid ett givet tillfälle, i detta fall oktober 2023. Det betyder att uppgifter om företagsledarens kön hämtas i oktober 2023 även för företag som fått stöd tidigare, till exempel under 2020. Eventuella förändringar av företagsledare antas i denna analys inte ge någon större förändring i det övergripande mönstret vad gäller deras könsfördelning. Tillväxtanalys har dock tidigare konstaterat att företag som leds av kvinnor byter operativ företagsledare oftare än företag som leds av män och att den nya operativa företagsledaren i över hälften av fallen är en man.⁹⁸ Om dessa förändringar påverkar borde det alltså vara genom en överskattning av andelen kvinnliga företagsledare.

Statistiken innehåller ca 7 200 unika organisationer och ca 9 500 ärenden, utav dessa saknas uppgifter om företagsledarens kön för drygt 500 stycken. Majoriteten av företagen kan kategoriseras som 100 procent kvinnligt ledda eller 100 procent manligt ledda. Utöver dessa finns ett fåtal så kallade mixade företag, med både kvinnor och män som företagsledare, samt företag som kategoriserats som efter annat kön, sammanlagt knappt 80 företag. Statistiken som redovisas i rapporten avser andel företag vars företagsledare är 100 procent kvinnor.

Tillväxtverket genomför en årlig uppföljning av bland annat de regionala företagsstöden där viss könsuppdelad statistik redovisas. Den redovisningen är avgränsad till stöd som finansieras av anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder och 1:2 Transportbidrag i utgiftsområde 19 Regional utveckling i statsbudgeten. Analysen i denna rapport inkluderar även regionernas egna medel och medfinansiering av Europeiska regionala utvecklingsfonden. Anslag 1:1 utgör dock merparten av finansieringen. Dessa skillnader gör att siffrorna i rapporterna inte är direkt jämförbara. Vidare görs vissa fördjupade redovisningar i denna rapport. I rapporten används olika grupperingar av företagens branschtillhörighet för att matcha och göra jämförelser med annan statistik. De olika grupperingarna beskrivs i relevanta figurer.

Rapporten innehåller också en analys av utvalda regionala styrdokument för att undersöka vilka förutsättningar de ger för en jämställd fördelning av företagsstöd. Fokus för denna analys är huruvida dokumenten pekar ut särskilda branscher eller sektorer som särskilt viktiga för regionens utveckling samt huruvida dessa branscher är kvinno- eller mansdominerade.

⁹⁶ Roboten tar emot en lista med företagens organisationsnummer. Med hjälp av ett API (Application Program Interface), som kopplar på kön för de operativa företagsledarna med data från Bolagsverket, levererar den ett sammanställt statistikunderlag med information om operativa företagsledare.

⁹⁷ Tillväxtverket 2023h

⁹⁸ Tillväxtanalys 2023c

Jämställdhetsmyndigheten | Box 73, 42422 Angered | Besöksadress: Angereds torg 9
031-3929000 | info@jamstalldhetsmyndigheten.se | www.jamstalldhetsmyndigheten.se